

U ZAKLONU ORLOVIH KRILA

Ivica Anđelić

SADRŽAJ

1. Moje djetinjstvo
2. Potraga
3. Početak rata
4. Zarobljenici
5. Rat se nastavlja
6. Obećanje
7. Prognanici
8. Sjeti se što si mi obećao
9. Ispit vjere
10. Bratova odluka
11. Veliki sukob
12. Fotografije

Dragi čitatelju,

pred tobom je moja životna priča. Dio te priče također je okrutni i bezobzirni rat u Bosni pri raspadu nekadašnje Jugoslavije.

Svaki rat općenito razotkriva istinu o čovjekovom grješnom stanju i na različite načine ostavlja svoj pečat na onima koji su doživjeli to tragično iskustvo.

Međutim, dok ratne okolnosti kod nekih rasplamsavaju najniže i najmračnije strasti u čovjeku, istovremeno druge potiču na to da počnu dublje razmišljati o (ne)smislu samog rata a prije svega o svrsi i smislu čovjekovog postojanja. Što se tiče mene – doživljaji u tom ratu u mnogo čemu su temeljito promijenili moj pogled na svijet i moje mjesto te ulogu u njemu.

Iz osobnog sam iskustva dublje upoznao Boga, čija me milostiva ruka više puta spasila od sigurne smrti. Bog me je privukao k sebi i pomogao mi spoznati za što zaista vrijedi živjeti a ako treba i umrijeti.

Želio bih naglasiti da pod izrazom »protivnik«, koji sam upotrebljavao pri opisivanju ratnih događaja u kojima sam sudjelovao, nikako ne mislim da imam bilo kakvog protivnika. Upotrijebio sam ga jednostavno s namjerom da opišem činjenicu kako su u ratu, nažalost, uvijek najmanje dvije protivničke strane.

Ivica Anđelić

1. MOJE DJETINJSTVO

Sjećanja na djetinjstvo prate nas cijelog života; moja dosežu više od četrdeset godina unazad do vremena kad sam imao šest ili sedam godina i tako su živa kao da su se dogodila prije nekoliko dana.

Rodio sam se u seoskoj obitelji kao drugi od četiri sina, u selu Vrbovac, općini Odžak u Bosanskoj Posavini. U selu smo se svi međusobno poznavali. Znali smo čime se tko bavi, kakav je i kakve poteškoće ima u obitelji. Mi seljani bili smo međusobno povezani i jedan drugome pomagali u obradi zemlje i u drugim poslovima.

Moj je otac bio marljiv zemljoradnik i stočar koji je uzgajao svinje i junce za prodaju. Puno je radio i veći dio dana provodio je na njivi ili u staji te je zbog toga najveći teret našeg odgoja nosila majka. Otac se uvečer, poslije napornog dana, volio igrati s nama djecom. To su za nas bili radosni i nezaboravni trenutci. Poštovali smo ga i voljeli iako smo se bojali što će se dogoditi kad mu majka uvečer kaže za sve loše stvari koje smo toga dana napravili. Za kaznu nas je rijetko tukao. Dovoljno je bilo da nas izgrdi ili samo strožije pogleda.

Sjećam se da smo jednom na ljetnim praznicima, kad sam imao sedam godina, bili previše razigrani. Nešto smo se nagurali i razbili prozor. Ostatak dana mamu smo slušali u svemu i molili je da ne kaže ocu što se dogodilo. Unatoč svemu mama je ipak morala reći ocu za nesreću. Kad nas je otac uvečer malo izgrdio, ja sam se od straha pomokrio u hlače.

Majka je bila blage i ugodne naravi i uvijek je našla vremena da sasluša druge te prema svojoj mogućnosti pomogne. Njena najveća radost bili su vjera u Boga, njen muž i njeni sinovi. Nažalost, bila je slaboga zdravlja. Imala je šećernu bolest, visok krvni tlak, teškoće sa srcem, sa štitnjačom i bubrezima te druge bolesti. Zbog bolova je često plakala, što je inače pokušala skrivati pred nama djecom. Nad našim se veselim i bezbrižnim djetinjstvom kao tamna sjena nadvijala žalost zbog mamine bolesti i njenih suza koje tada nismo razumjeli. Utjehu, pomoć i podršku tražila je u Bogu. Usprkos stalnim slabostima i bolovima nedjeljom je redovito išla u crkvu na misu. Također je i nas još kao malene vodila sa sobom. U sjećanju su mi ostali posebno odlasci u crkvu u majčinom rodnom kraju. Na zidovima u crkvi bili su naslikani prizori križnog puta, zadnji događaji iz Isusovog života. Promatrao sam ih sa strahopoštovanjem i bio ganut zbog Isusove ljubavi prema nama ljudima.

Majka se trudila odgojiti nas u poštene i čestite ljude koji će biti spremni pomagati drugima te biti vjerni Bogu. Posebno je pazila da ne bi bila pristrana. Kad smo napravili nešto loše, rekla je: »Da je i oko moje u glavi, ako nije dobro – nije dobro.« Time nam je željela reći kako će nas kazniti iako nas voli. Trudila se ne previdjeti naša loša djela jer bi to štetilo razvoju naših karaktera. Skoro svaku večer uspijevalo joj je okupiti nas na večernju molitvu. Naučila nas je pjesmicu koju smo ponavljali prije spavanja i još i danas je često zapjevam: »Tiha noć se eto spušta, na počinak sad ću poč', moja zadnja riječ nek' bude: moj Isuse laku noć!«

Majka mi je vrlo rano usadila ljubav prema knjigama. Čim sam naučio čitati dala mi je da čitam priče iz katoličkog kalendara. Volio sam čitati također i životopise svetaca koji

su na mene ostavili dubok dojam. Čeznuo sam za tim da im postanem sličan, jer sam osjećao kako je to velika čast ako netko žrtvuje svoj život za vjeru. Sa zanimanjem sam čitao i skraćeno izdanje Biblije za mlade sa slikama. Još se uvijek sjećam Isusovih priča iz evanđelja, priče o Davidu i Golijatu te drugih. Kasnije, u godinama puberteta, postao sam pravi knjiški moljac. Čitao sam razne romane, bajke, basne, pustolovne priče, posebno o kaubojima i indijancima kao i stripove i revije za mlade.

S nama je živjela i naša baka, očeva majka. Bila je pobožna i kad je imala priliku, uvijek je molila krunicu tako da je rukom odbrojavala kamenčiće nanizane na lančić. Kroz život se teško probijala jer je nakon djedove smrti ostala sama s desetero djece a te godine je u državi bila glad. Hrane je imala jedva toliko da je prehranila djecu. Imala je životnu mudrost koja je bila plod nestašice i poteškoća u životu. Svi smo je cijenili i poštovali, jer je bila povjerljiva osoba. K njoj su dolazili i mladi i stari iz naše mnogobrojne obitelji, kao i drugi kad su imali poteškoće. Govorili su joj o svojim problemima i dobili od nje savjet ili ohrabrenje. Svakoga je saslušala i pokušala ga razumjeti a povjerene tajne uvijek je brižljivo čuvala u sebi. Kad smo mi djeca izdali nečiju tajnu ona nas je izgrdila riječima: »Glupane, zašto ti moraš drugima govoriti to što znaš!« I danas se često sjetim tih njenih riječi.

Mi braća bili smo međusobno vrlo različiti. Svatko je od nas imao svoje posebne hobije i navike ali smo se voljeli i dobro razumijeli. Stariji brat Petar volio je nogomet. Mlađi brat Anto volio je prirodu i životinje tako da se često zadržavao u šumi a nedjeljom je išao zajedno s lovcima u lov. Najmlađi brat Miro bio je vrlo društven. Volio je voziti traktor i

općenito se zanimao za strojeve s kojima je otac radio na njivama.

Roditelji su se trudili da nas od malih nogu osposobe za koristan rad i pri tome smo bili u dodiru s prirodom i s domaćim životinjama. Nikad nam nije bilo dosadno jer smo uz školske obveze još pomagali roditeljima pri radu u kući, staji, na njivi ili u voćnjaku. Premda smo željeli što više vremena provesti u igri s drugom djecom i nismo voljeli te obveze, svejedno smo ih izvršavali iz ljubavi i poštovanja prema roditeljima. U susjedstvu smo imali puno vršnjaka tako da smo imali društvo za igru kad god smo bili slobodni od obveza. Posebno smo voljeli brati voće u napuštenim voćnjacima u bližoj okolini - trešnje, kruške i marelice.

Ponekad smo zavidjeli djeci iz susjedstva jer su imali više slobodnog vremena za igru. Njihovi su očevi radili u inozemstvu, većinom u Austriji ili Njemačkoj a majke ih nisu mogle same dovoljno disciplinirati. Danas kad razmišljam o tome, shvaćam da smo imali prednost u odnosu na njih jer smo odrastali s ocem koji nas je učio korisnom radu. Bili smo zaštićeni od mnogih loših stvari jer smo bili poslušni ocu i poštovali njegov autoritet. Mnogi mladići, koji su odrastali bez očeva, usvojili su loše navike: pili su, pušili i živjeli u neradu i lijenosti.

Otac je često unajmljivao nadničare iz našeg ili iz susjednih sela. Obično su dolazili okopavati ili trgati kukuruz, brati šljive ili nešto drugo ili pak sjeći drva. Mi djeca često smo radili s njima dio dana koliko su nam to dozvoljavale školske obveze. Bili su to zanimiviji doživljaji. Iako je posao često bio naporan, od tih smo ljudi slušali zanimljive životne priče. Svatko je od njih imao posebne navike i govorne izraze koje smo mi djeca brzo prepoznali i zapamtili.

Tako su prolazili dani mojega djetinjstva u igri, radu, učenju i druženju s rodbinom i vršnjacima iz susjedstva. Iz godine u godinu, malo po malo učio sam se izvršavati zadatke koje su mi postavljali roditelji i škola te se tako pripremao za veće obveze i dužnosti koje će me čekati u životu.

POTRAGA

U početku osnovne škole nisam pokazivao veći uspjeh. Prvih nekoliko razreda završio sam s prosječnim uspjehom. Napredak sam pokazao tek u šestom razredu i to zbog jedne vršnjakinje koja je bila odlikašica. Počeo sam marljivije učiti zato što mi se ona sviđala i kako bih na taj način privukao njenu pažnju. Budući da sam bio previše sramežljiv, bojao sam se pristupiti joj i reći što osjećam prema njoj. Od školskih je kolega čula da mi se sviđa ali nikada nije pokazala nikakvu naklonjenost prema meni.

Napredak sam nastavio i u srednjoj elektrotehničkoj školi, gdje sam marljivo učio i postigao odličan uspjeh. Želio sam steći što više znanja.

Tada još nisam bio svjestan zašto sam tu na svijetu i što želim postići u životu te zato niti nisam imao jasnih planova za budućnost. Kao i većina mladih, tražio sam svoje mjesto pod suncem i smisao života. Moji vršnjaci tražili su zabavu i štetna uživanja te su željeli sebi i drugima pokazati kako su već odrasli i za što su sve sposobni. Gotovo su svaku večer provodili u pušenju, opijanju alkoholom i u traženju pustolovina i zabave. Budući da sam bio u njihovom društvu, zbog njihovog sam utjecaja i sâm pokušavao tako živjeti kako se ne bih osjećao isključen iz njihovog društva. Međutim, takvo ponšanje nije mi donijelo radost i sreću. Zbog mnogih domaćih i školskih obveza nisam se s njima družio svaki dan nego samo vikendom i praznicima. Nakon takvih večeri koje sam provodio u diskotekama uz glasnu glazbu i u dimu cigareta te u pokušajima da tamo pronađem djevojku za sebe, bilo mi je još teže vratiti se k svakodnevnim obvezama. Bio sam bez duševnog mira i u srcu sam osjećao nekakvu prazninu.

Premda sam, kao dobar katolik, redovito nedjeljom odlazio u crkvu i povremeno čitao Bibliju sa slikama, osjećao sam duhovnu glad i prazninu, koju moje tadašnje vjerovanje i crkvena tradicija nisu mogli ispuniti. U to mi je vrijeme školski kolega dao jednu knjigu o budizmu. Bila je upravo ono što sam mislio da mi treba, barem mi se tada tako činilo. Čitao sam je s velikim zanimanjem i tražio i drugu literaturu sa sličnom tematikom. U meni se rodila želja za duhovnim savršenstvom. Čeznuo sam za tim da doživim savršeni mir i savršenu kontrolu nad svojim mislima i osjećajima. Bio sam

oduševljen Budinim izgledom – tim blaženstvom i radošću na njegovom licu. Počeo sam izvoditi takozvane duhovne vježbe koje sam pronašao u tim knjigama: meditirao sam prekriženih nogu i izvodio razne položaje joge. Vjerovao sam da ću tako dosegnuti stanje nirvane (prestanak svih zemaljskih želja), poput Bude, ako samo budem ustrajan i discipliniran. Često sam odlazio na usamljeno mjesto, najčešće u šumu i tamo meditirao. Zbog takvog ponašanja bio sam čudak za rodbinu i susjede. Iako sam postupao točno prema uputama iz tih knjiga, nisam pronašao takav mir i zadovoljstvo koje sam očekivao. Postao sam još više nezadovoljan i razočaran. To je opazio i moj otac koji mi je jednom zabrinuto rekao: »Sine moj, nemaš ništa od tih knjiga; samo uzalud mučiš svoju dušu.« Neko sam vrijeme razmišljao o njegovim riječima i morao sam priznati da je u pravu. Skupio sam sve knjige koje sam imao i spalio ih te sam si rekao: »Živjet ću i umrijeti kao i moji roditelji.«

Premda sam s budizmom doživio razočaranje, nisam prestao tražiti ono što bi mi donijelo unutarnji mir. U nekom časopisu pronašao sam narudžbenicu za knjigu o bodybuildingu. Naručio sam je i tako sam počeo vježbati s utezima koje sam si sam napravio. Bavio sam se i borilačkim vještinama kao što su kung fu, karate i druge. To me je neko vrijeme zadovoljavalo jer sam se tjelesno dobro osjećao, iako mi nije donijelo duhovno ispunjenje. Još uvijek sam čeznuo za unutrašnjim mirom i praznina u meni bila je još uvijek neispunjena. Nedaleko od našega doma živio je moj dobar prijatelj Juro s kojim sam išao u osnovnu školu a kasnije se puno družio s njim. Nakon odsluženog vojnog roka u JNA, išli smo na fakultet - ja na elektrotehniku u Banja Luku a prijatelj na agronomiju u Zagreb. Tamo je jednom u

studentskom domu pri povratku s fakulteta vidio plakat s pozivom na seminar iz biblijskih knjiga proroka Danijela i Otkrivenja. Pohađao je taj seminar i bio oduševljen biblijskim istinama koje je upoznao. Posebno su ga se dojmila proročanstva iz drugog poglavlja knjige proroka Danijela gdje su opisana četiri svjetska kraljevstva. Bio je iznenađen kad je saznao da je u tom proročanstvu bilo vrlo precizno najavljeno tisuću godina unaprijed što će se dogoditi. Povijest je potvrdila da su se ta proročanstva ispunila točno onako kako su najavila. To ga je uvjerilo da je Biblija božanskog porijekla i da je sigurna te da zaslužuje čovjekovo povjerenje. Zatim se krstio biblijskim krštenjem i postao vjernik Kršćanske adventističke crkve. Svoju vjeru i oduševljenje prenosio je na sve s kojima je dolazio u dodir. Iznenadila me je promjena koja se vidjela na njemu. Postao je tako ozbiljan i miran da sam ga jedva prepoznao. Nije više htio ići na zabave niti razgovarati o djevojkama. Umjesto toga počeo mi je govoriti o Isusu i o Njegovom drugom dolasku. Rekao mi je da se moramo pripremiti za taj veličanstveni i sudbonosni događaj i to tako da živimo u skladu s učenjem Biblije i da se držimo Božjih zapovijedi koje su u njoj zapisane. Zatim mi je objasnio da u Bibliji piše kako moramo svetkovati subotu a ne nedjelju i da naša (rimokatolička) crkva po tom pitanju griješi jer ne uči onako kako je napisano u Bibliji. Kad sam to čuo usprotivio sam mu se s riječima da nije važno koji dan svetkujemo. Zatvorio sam se u svoje predrasude i mislio u sebi: »Imam ja svoju katoličku vjeru i ne trebam je mijenjati zbog nebitne razlike glede dana svetkovanja.« Prijatelj je bio strpljiv sa mnom i nije se htio prepirati o tome. Budući da sam već prije doživio razočaranje s budizmom te s posebnim filozofijama i

nazorima, izgubio sam volju za provjeravanjem novih i čudnih nauka. Zapravo sam se već pomirio s tim da nikada neću naći savršeni duševni mir za kojim sam čeznuo. Danas znam ono što tada nisam znao - u tom trenutku bio sam najbolji kandidat za Božju milost. Naime, kad čovjek osjeti svoju bespomoćnost i nemogućnost da si pomogne a ipak iskreno želi duhovnu promjenu nabolje, tada mu Bog pošalje pomoć i oslobodi ga od duhovnog ropstva. Moje oslobađanje počelo je upravo tada iako to nisam niti znao niti razumio. Kad sam imao dvadeset i tri godine umrla je moja draga mama. Zbog mnogobrojnih bolesti od kojih je bolovala morala je svaki dan uzimati puno lijekova. Zbog njih su joj otkazali bubrezi a zbog toga je pala u komu iz koje se više nije probudila. Imala je samo četrdeset i pet godina. To je za sve nas bio težak udarac, posebno za nas sinove. Veći dio svog kratkog života bila je bolesna i nadala se da će doživjeti barem to da se mi sinovi poženimo i osnujemo svoje obitelji. Nažalost, njene i naše nade nisu se ispunile. Gotovo cijelu godinu bio sam razočaran i ljutit na Boga što je to dozvolio. Međutim, kad danas o tome razmišljam, zaključujem da je Bog to dozvolio iz milosti prema mojoj majci kako bi je poštedio trpljenja i muka koje bi je snašle kad bi još živjela. Uskoro nakon njene smrti otpočeo je rat u Bosni i sa sobom donio trpljenje, uništavanje i smrt. Majka je bila svega toga poštedena jer je počivala u grobu. Danas sam zahvalan Bogu za Njegovo vodstvo jer se postarao za nas i našu majku te je u svojoj providnosti odredio ono što je bilo najbolje za nas. U to vrijeme bio sam još uvijek žalostan zbog majčine smrti i zbog toga što sam raskinuo vezu s djevojkom koju sam tada imao. Moj prijatelj Juro s kojim sam dijelio probleme i teškoće mi je, kako bi me utješio, posudio zanimljivu knjigu

s naslovom *Temelji sretnog doma*. Znao je da me ta tema zanima jer smo često razgovarali o tome kakvu ženu bismo željeli imati. U toj knjizi opisana su načela koja bismo morali poštovati prilikom izbora bračnog druga kao i kasnije u braku i u odgoju djece ako želimo da naš dom bude mali dio Neba.

Kasnije mi je dao još i knjigu s naslovom *Veliki sukob između Krista i Sotone*, koja je izvršila na mene velik utisak. Iz nje sam saznao da je u Srednjem vijeku papstvo promijenilo Božje zapovijedi i ljude naučavalo pogrešno. Drugu Božju zapovijed, koja zabranjuje častiti kipove i slike, odstranilo je iz Deset zapovijedi. Kako bi broj zapovijedi ostao jednak, desetu je zapovijed, koja zabranjuje da želimo ono što pripada drugome, podijelilo na dva dijela. Isto tako je umjesto svetkovanja subote kao sedmog dana u tjednu, uvelo svetkovanje prvoga dana u tjednu, nedjelje. Kad sam to saznao, osjećao sam se kao da me netko polio hladnom vodom. Boljelo me je saznanje da sam se rodio i odrastao u crkvi koja je promijenila Božje zapovijedi i još uvijek ljude pogrešno uči o Bogu i njegovim moralnim načelima. Međutim, iako sam to sve saznao, nisam se odlučio za promjenu u svom životu. Moja je volja bila još uvijek zarobljena ustaljenim načinom vjerovanja, razmišljanja i življenja. Uskoro je započeo rat u Bosni. U tim opasnim vremenima Bog me je vodio tako da me konačno oslobodio iz okova neznanja i zabluda te me doveo do odluke da promijenim svoj život.

POČETAK RATA

Rat je počeo 1991. godine i to najprije u Sloveniji a zatim se proširio na Hrvatsku te je na kraju doveo do raspada nekadašnje Jugoslavije. U mom zavičaju čudili smo se tome i vjerovali da se tako nešto ne može dogoditi u Bosni gdje smo svi bili međusobno povezani ne gledajući na nacionalnost ili vjeroispovijest. Toplina, gostoljubivost i iskrenost ljudi u Bosni bile su poslovične tako da nam je bilo teško čak i zamisliti da bi rat mogao izbiti i među nama.

Ipak je u proljeće 1992. godine započela opsada glavnog grada, Sarajeva, što je značilo i početak krvavog rata u Bosni. Petar i ja smo u to vrijeme studirali elektrotehniku u Banja Luki dok je Anto studirao agronomiju u Osijeku. Miro je bio kod kuće jer je pohađao srednju strojarsku školu u Odžaku. Kad su počeli nemiri, naš je otac telefonom pozvao Petra i mene da dođemo kući prije Uskrsa jer se plašio da bismo mogli biti zarobljeni u Banja Luki ako bi se sukob raširio i tamo. Budući da smo Hrvati, bojao se da bi nas zarobili Srbi koji su bili većina u Banja Luki. Uzeli smo sa sobom samo najvažnije stvari jer smo se nadali da ćemo se uskoro vratiti onamo. Mlađem bratu Anti, koji je bio u Osijeku, otac je naložio da ne dolazi kući jer su sve punoljetne muškarce regrutirali za obranu općine od srpske vojske. Rekao mu je kako bi volio da bar on ostane živ ako bismo u ratu svi ostali poginuli. U našem se kraju, kao i u drugim dijelovima Bosne, osjećala napetost i strah od rata. Ljudi su za zebljom čekali

budućnost. U našoj općini Hrvati su najbrojniji. Tri sela u općini bila su većinom naseljena srpskim stanovništvom. Među seljanima su kružile priče kako su ti Srbi naoružani »do zuba« jer ih je JNA opskrbila oružjem i da nas namjeravaju napasti.

Zbog straha od napada bile su u našem i u susjednim selima organizirane dnevne i noćne seoske straže. Svi sposobni, odrasli muškarci bili su raspoređeni za dežurstva na straži. Svatko je imao nekakvo oružje bilo da ga je kupio ili ga je već otprije imao. Otac, Petar i ja naizmjenice smo išli na stražu naoružani lovačkom puškom.

Prvi je mjesec bilo mirno i nije bilo pucnjave niti kakvog drugog ratnog djelovanja. Tako sam s Petrom početkom svibnja išao na stražu. Bili smo u rovovima koje smo prije iskopali u podnožju jednog dugačkog nasipa. Pred nama je bilo skoro dva kilometra ravnice. Na kraju ravnice protezalo se područje susjednog srpskog sela gdje su se vidjele njihove kuće. Pazili smo da nam se ne bi neopaženo približili i bili smo spremni za obranu. Budući da je ravnica bila pregledna tako da se nitko nije mogao neopaženo približiti našim položajima, stražari su bili opušteni. Neki su išli iz rova u rov, međusobno razgovarali ili su pili, pušili i kartali. Vrijeme je bilo sunčano i toplo. Odjednom smo čuli jaku pucjavu pušaka. Brzo smo zauzeli svoje položaje u rovovima. Neki od stražara počeli su pucati više iz straha nego što su za to imali pravi razlog. Drugi su, među kojima smo bili i mi, previše bili udaljeni od mjesta događaja i nismo vidjeli o čemu se zapravo radi pa zato nismo ni pucali. Poslije pola sata pucjava je prestala i k našim rovovima dotrčao je jedan stražar te nam ispričao što se dogodilo. Jedan muškarac iz našeg sela, koji je bio poznat kao nasilnik i svadljivac i puno

vremena provodio u seoskim kafićima, u svojoj je ludosti i drskosti dopuzao u blizinu protivnikovih rovova pa u njih bacio nekoliko većih kamenova. Protivnici su mislili da su to ručne bombe. Kad su vidjeli da je to samo kamenje, počeli su pucati u smjeru otkud su doletjeli. Nasreću nitko nije bio ubijen niti ranjen.

Bio sam ljutit na tog stražara ali isto tako i na druge koji su znali za njegovu namjeru pa nisu ništa učinili kako bi spriječili to njegovo nerazumno djelo. Mislio sam da je pravedno braniti se ako nas napadnu susjedi. Međutim, pogledaj to, sada su naši napali njih. Zbog ludosti jednog čovjeka mnogi su mogli biti ranjeni i ubijeni. Počeo sam shvaćati da taj rat nije niti pošten niti pravedan. Pitao sam se je li ispravno pred Bogom da sudjelujem u tom besmislenom ratu. Savjest me je opominjala da ne smijem ubijati. Budući da smo svi mi odrasli muškarci morali naoružani ići na stražu, imao bih probleme kad bih to odbio. Odlučio sam se da ću, ako budem morao pucati, pucati u zrak. To nisam nikome rekao jer sam znao da me ne bi pravilno razumjeli i samo bih si time napravio teškoće. Od spomenutog događaja nije više bilo pucnjave. Međutim, zbog takvog iskustva mi stražari postali smo ozbiljniji i oprezniji nego prije. Poslije nekoliko dana morao sam opet ići na stražu. Bio sam u rovu i odjednom je pokraj moje glave prozujalo nešto slično kao zujanje pčele. Pomislio sam da je to bila pčela jer je bilo vruće i puno ih je letjelo naokolo. Okrenuo sam glavu u pravcu zvuka i vidio da je jedna grana na grmu pokraj moje glave slomljena. Oblio me hladan znoj kad sam shvatio što se zapravo dogodilo: bio sam protivnikova meta. Na kraju ravnice, na udaljenosti od oko dva kilometra, stajao je silos. S njegovog vrha snajperist je ciljao u mene i za dlaku

promašio. Uvjeren sam kako me je Bog zaštitio da me snajperist ne ubije. Ponekad smo proveli na straži cijeli dan i cijelu noć jer nije bilo dovoljno drugih stražara koji bi nas mijenjali. Bili smo umorni i bojali smo se da nećemo moći izdržati sve te napore. Često sam čitao i molio iz katoličkog molitvenika koji sam uvijek nosio sa sobom na stražu. To me smirivalo i davalo mi snagu da lakše podnesem sve napore i teškoće koje rat nosi sa sobom.

Svi smo u obitelji bili zabrinuti za mog brata Antu koji je svo vrijeme bio u Osijeku. Iz televizijskih i radijskih vijesti saznali smo da srpska vojska granatira grad iz tenkova i topova. Nismo se mogli čuti s njim jer su telefonske linije bile prekinute. Budući da ni Anto nije znao što se događa s nama, molio se kao nikad prije. Molio je Boga da nas spasi i sačuva nam živote a s kućom i ostalim imanjem neka se dogodi što god se mora dogoditi.

Anto je bio više puta u smrtnoj opasnosti jer je u blizini fakulteta na kojem je studirao bila prva vojna linija između hrvatske i srpske vojske. Jedne večeri bio je u menzi studentskog centra. Nakon večere ga je u razgovoru zadržao prijatelj te se zato nije odmah vratio u stan. Najedamput se začula snažna eksplozija. Ljudi su zgroženi i prestrašeni otrčali pogledati što se dogodilo. U blizini su ugledali dva automobila koja su gorjela. Topovska granata ubila je petero ljudi koji su se tada nalazili na ulici. Upravo tamo gdje je pala granata Anto bi morao prijeći ulicu kako bi došao u stan. Budući da se zbog razgovora s prijateljem zadržao još neko vrijeme u menzi, izbjegao je sigurnu smrt. Više se puta dogodilo da su, kad je bio na fakultetu ili gdje drugdje u gradu, u blizini pale granate i ubile civile. Tako je i Anto proživljavao strahote rata. Vjerujem da ga je sam Bog

zaštiti i sačuvao na životu.

ZAROBLJENICI

Suprotno našim očekivanjima, rat je zahvatio još i druge dijelove Bosne. Petar i ja bili smo zabrinuti za svoje studije. Bojali smo se, naime, da će biti uništeni svi naši dokazi o položenim ispitima jer su nam indeksi i potvrde s prijepisom ocjena ostali na fakultetu u Banja Luki. O tome smo razgovarali s drugim stražarima iz sela. Složili su se da odemo po dokumente pod uvjetom da se što brže vratimo budući da u selu nije bilo dovoljno stražara.

Već sljedeći dan, bio je utorak polovicom travnja, otišli smo u Odžak i prvim autobusom krenuli prema Banja Luki. Bili smo toliko opterećeni time da dođemo do indeksa da uopće nismo razmišljali o tome kakvoj se opasnosti izlažemo. Premda u drugim dijelovima naše općine još nije bilo sukoba, na ulazima u mjesta i sela bile su postavljene barikade kako bi se moglo kontrolirati sve koji ulaze i izlaze iz mjesta. Tako su nas 15 km od Odžaka, na ulasku u selo u kojem su bosanski Srbi većina, zaustavili naoružani stražari. Svi smo morali izaći iz autobusa i pokazati osobne dokumente. Kad su stražari koji su nas pregledavali vidjeli naše osobne iskaznice, uznemirili su se. Jedan se od njih zacrvenio i počeo tresti od gnjeva. Rukom je potegnuo za pištoljem kako bi nas odmah ubio. Njegov ga je kolega zaustavio i povikao mu: »Stoj, ne znamo tko su!« Brat i ja smo prošli od straha i šoka koji smo doživjeli. Prošlo je neko vrijeme dok su ga drugi stražari umirili. Zatim su nam rekli da je taj čovjek onako reagirao jer mu je neka banda iz Odžaka

silovala ženu a nas dvojica smo upravo iz te općine. Zanimalo ih je kamo putujemo i što namjeravamo. Objasnili smo im da studiramo u Banja Luki i da smo tamo krenuli po indekse i druge dokumente kako nam ne bi zbog rata propali dokazi o dotadašnjem školovanju.

Dva su nas stražara zatim smjestila u policijski automobil i odvezla do zadružnog doma koji je bio u centru sela. Na ulasku u dom ugledali smo dugačak stol oko kojega su stajali naoružani muškarci koji su čistili i pregledavali oružje. Njihovi pogledi bili su puni mržnje tako da nas je obuzeo strah. Osjećali smo se kao janje koje je dovedeno pred čopor gladnih vukova. Zatim su nas zatvorili u odvojene sobe, svakoga u drugu sobu.

Kad sam ostao sam u zaključanoj sobi, shvatio sam u kakvoj smo se velikoj opasnosti našli. Sjetio sam se priča koje su kružile o mučenjima koja su doživjeli pojedinci a kojima su protivnici odrezali uši, noseve i iskopali oči. To me još više ispunilo strahom i grozom. U očaju sam pao na koljena i molio Boga da nas zaštiti. Nikada prije u svome životu nisam molio tako usrdno. Vapio sam iz dna duše. Iako mi je razum govorio da nemamo nikakve šanse da nas puste, prožimao me osjećaj da ćemo biti spašeni.

Poslije nekoliko minuta izveli su nas na saslušanje natrag u glavnu prostoriju pred skupinu stražara koji su još uvijek čistili oružje. Zapovjednik seoske vojske postavljao nam je različita pitanja. Zanimalo ga je koliko je vojnika u našem kraju, koju vrstu oružja upotrebljavamo, je li nas naoružala hrvatska vojska i je li i ona prisutna u općini Odžak. Rekli smo im ono što smo znali. Za vrijeme saslušanja su u prostoriju još uvijek ulazili i izlazili naoružani muškarci.

Oko dvadeset minuta nakon početka saslušanja ušao je jedan

muškarac koji nas je poznavao a također i mi njega. Bio je iz tog sela a vozio je školski autobus u Odžaku. Poznavao je našeg oca jer je od njega, prije rata, kupovao svinje. Bio je neugodno iznenađen i njegovo je lice govorilo da je zgrožen kad je vidio da smo zarobljeni. Stupio je ka zapovjedniku i zauzeo se za naše oslobođenje. Govorio mu je: »Pusti momke neka idu studirati u Banja Luku. Poznajem njihovog oca. To su pošteni ljudi. Nemaju oni ništa s ratom i niti mrava ne bi zgazili. Uхватili ste pogrešne ljude.« Zapovjednik je bio iznenađen. Nitko drugi u tom selu nije nas poznavao a sad se našao jedan njihov seljanin koji nas poznaje i zauzima se za naše puštanje. U meni se rodila nada da ćemo biti spašeni.

Za vrijeme našeg saslušanja, oko zadružnog se doma skupio velik broj seljana koji su zahtijevali da nas vojnici predaju u njihove ruke. Vikali su: »Dajte nam ustaše, dajte nam ustaše!« Bilo je očito da su htjeli svoj gnjev i mržnju iskaliti na nama. Jako smo se prestrašili kad smo čuli tu viku. Ponovno me svladao strah i bio sam izgubio svaku nadu u spasenje.

Zapovjednik je bio zbunjen i nije znao što učiniti. Hodao je po sobi gore-dolje i razmišljao. Čovjek koji se zauzimao za naše oslobođenje stalno mu je govorio da nas treba pustiti na slobodu. Zapovjednik je bio u nedoumici jer se našao između dvije vatre. Dvije su se sile borile za nas: jedna preko čovjeka koji nas je poznavao i zauzimao se za naše puštanje a druga, suprotna sila, preko mnoštva izvana koje je ustrajno zahtijevalo našu smrt. Strepili smo od straha i čekali kako će se to završiti. Neki od stražara koji su bili prisutni na saslušanju predlagali su da nas zadrže u pritvoru kako bi nas mogli kasnije zamijeniti za zarobljenike iz njihove vojske.

Konačno je zapovjednik donio odluku. Rekao je: »Ja vas ne poznajem a taj čovjek vas poznaje i garantira za vas svojim životom te zahtijeva da vas pustim. Želim imati mirnu savjest i zato ću vas na njegovu riječ pustiti. Idite u Banja Luku studirati i ne vraćajte se u Odžak!« Nas dvojica smo se tome obradovali i sa strepnjom smo se pitali hoće li stvarno ispuniti dato obećanje. Zapovjednik je još rekao da će uskoro doći autobus za Doboju gdje ćemo morati presjesti na vlak za Banja Luku. Naoružani vojnici odveli su nas na autobusnu stanicu pred zadružnim domom. Seljani su se smirili jer je sve bilo pod kontrolom vojnika. Minute su trajale kao sati dok smo čekali dolazak autobusa. Odjednom se prema nama uputio stariji muškarac duge brade obučen u zelenu vojničku uniformu i s puškom na ramenu. Na glavi je nosio četničku kapu. Bio je pijan i teturao dok je hodao. Vikao je na mene i brata: »Vi, Šokci, silujete naše žene i ubijate našu djecu. Sve vas treba pobiti!« Uplašili smo se i pomislili da će možda i ostvariti svoju prijetnju. Zapovjednik i vojnici su ga zaustavili i spriječili da nam bilo što loše napravi. Tada je stigao autobus. Putnici su ušli i smjestili se na slobodna sjedala. Zapovjednik je prišao k vozaču i objasnio mu da će voziti i nas dvojicu te mu je naložio da nas po dolasku u Doboju smjesti na vlak za Banja Luku. Rekao mu je da je odsad on odgovoran za nas. Nama je još jednom zaprijetio da se ne vraćamo više u Odžak nego da ostanemo na studiranju u Banja Luki. Smjestili smo se na sjedala odmah pokraj vozača. Konačno je vozač autobusa pokrenuo autobus i krenuli smo na put.

Preplavili su me pomiješani osjećaji sreće i straha. Premda je Bog uslišio moju molitvu i napravio čudo tako što je poslao tog dobrog čovjeka i oslobodio nas, budućnost nam nije

izgledala ružičasto. Ako stignemo u Banja Luku opet nas mogu zarobiti i ubiti Srbi a u najboljem slučaju nas možda zatvore i kasnije daju u razmjenu za njihove zarobljene vojnike. S takvom neizvjesnošću i mračnim mislima stigli smo u Doboj. Vozač je zaustavio autobus na peronu autobusne postaje, uzeo prometno izvješće te ga odnio šefu stanice. Autobusna vrata pustio je otvorena i zato smo mogli preko zvučnika čuti obavijest koja je glasila: »Autobus za Tuzlu polazi odmah.« Petar mi je rekao: »Pođimo u Tuzlu!« Brzo smo istrčali iz autobusa i u zadnji trenutak ušli u autobus za Tuzlu koji je odmah krenuo. Tako smo pobjegli vozaču koji je imao dužnost da nas nadzire.

Sve je teklo tako brzo kao u filmu. Trebalo nam je nekoliko dana dok smo shvatili da smo stvarno na slobodi. Budući da smo se skoro već pomirili s tim da će nas ubiti, misao da smo opet slobodni činila nam se kao nestvaran san. Osjećali smo se kao ptica koju je čovjek ispustio iz kaveza na slobodu. Moje srce napunilo se zahvalnošću i divljenjem prema tom čudesnom i dobrom Bogu koji nam je tako divno pokazao svoju ljubav i zaštitu.

U Tuzli je živjela naša rođakinja s mužem i sinom. Kod njih smo ostali skoro mjesec dana. Također je i tu vladala napetost i strah pred ratom. Na ulicama gotovo nije bilo ljudi a oni malobrojni su sa strahom žurili završiti samo ono što je najvažnije. Htjeli smo nazvati oca telefonom kako ne bi bio zabrinut za nas, međutim, telefonske veze bile su većinu vremena prekinute. Usto smo bili upozoreni da to može biti vrlo opasno jer prisluškuju sve razgovore. Iz vijesti s radija saznali smo da je naša općina Odžak postala slobodna zona HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane), vojske hrvata iz Bosne. Tri sela u općini, u kojima su živjeli većinom Srbi, predala su se

HVO-u.

Rođakinjin muž, koji je bio zaposlen u službi nabave u JNA, zbog sve bližeg rata odlučio je dati otkaz u službi. Shvatio je da nije više sigurno raditi u JNA koja se polako već raspadala. Predlagao je kako bi bilo najbolje da svi skupa odemo u Odžak. Naručio je taksistu koji bi nas vozio najkraćim i najsigurnijim putem. Mjesta kroz koja bismo putovali bila su hrvatska ili muslimanska a samo je jedno selo bilo srpsko i ne bismo ga mogli zaobići na tom putu. Brat i ja nismo bili oduševljeni tim planom jer smo već jednom bili zarobljeni na barikadi i zato smo mislili da je previše opasno ponovno se izložiti takvom riziku. Rekli smo kako bismo radije ostali u Tuzli.

Rođakinja i njen muž bili su mišljenja da bi bilo opasno ostati jer po svemu sudeći i Tuzlu će zahvatiti rat pa je zato bolje da pođemo s njima. Tada se Petar dosjetio kako ćemo se predstaviti pri ulasku u spomenuto srpsko selo. Budući da je rođakinjin muž iz Gradačca gdje su u većini bili muslimani (ta je općina blizu Odžaka), reći ćemo da smo njegovi rođaci i da studiramo u Sarajevu. Osobnih dokumenata nemamo jer su bili uništeni kad je na stan pala granata. Petar je imao široke cipele te je u jednu cipelu stavio svoju putovnicu a u drugu je stavio moju tako da smo ih sakrili. Kad smo se o svemu dogovorili i spakirali svoje stvari, otišli smo spavati. U sedam sati ujutro trebao je doći po nas taksist. Nešto prije svitanja probudila nas je silna eksplozija a zatim se čula i pucnjava. Prestrašeni smo legli na pod kako nas ne bi pogodio kakav metak ili granata. Rođakinjin sin, koji je bio star tri godine, svo je vrijeme plakao od straha. Kasnije smo saznali da su muslimani napali vojarnu JNA koja je bila u neposrednoj blizini njihovog stana. Pucnjava i granatiranje

trajali su približno dva sata a zatim se sve smirilo.

Nedugo poslije toga, malo prije sedam, začuli smo trubljenje automobila. Bio je to taksist koji nas je već čekao pred zgradom. Brzo smo napustili stan i odvezli se prema Odžaku. Tako smo uspjeli pobjeći iz Tuzle na samom početku rata u tom gradu. Za vrijeme vožnje sam u strahu cijelim putem u sebi ponavljao katoličke molitve koje sam poznao. Nakon sat i pol vožnje stigli smo do spomenutog srpskog sela. Na ulasku u selo bila je postavljena žičana barikada a pokraj nje je stajao naoružani stražar. Zaustavio nas je i zatražio osobne dokumente od vozača i od rođakinjinog muža koji je sjedio na prednjem sjedalu. Upitao nas je kamo putujemo. Rođakinjin muž je odgovorio da svi putujemo u Gradačac i da smo nas dva njegovi rođaci. Zatim je stražar zatražio od taksiste da otvori prtljažnik. Kad je malo pogledao našu prtljagu, vratio nam je dokumente i rekao da možemo nastaviti putovanje. Svi smo odahnuli i sretni nastavili vožnju. U mislima sam se zahvaljivao Bogu što nas je sačuvao i zaštitio od ponovnog zarobljavanja.

Kad smo stigli u Odžak, najprije smo se javili našem rođaku koji je radio u policiji i čija je kuća bila na samom ulasku u grad. Sreli smo ga pred kućom upravo kad se pripremao otići na policijsku postaju vratiti uniformu. Budući da se osim JNA raspadala također i policija, mnogi su napuštali njene redove. Obradovao se kad nas je vidio žive i zdrave. Rekao je da ga pričekamo u kući a on će doći čim preda uniformu na policiji. Ušli smo u kuću i zadovoljno smo odahnuli jer se nesigurno i rizično putovanje sretno završilo.

Nije prošlo niti petnaest minuta kad se začula moćna eksplozija. Istrčali smo na terasu pogledati što se događa i zaključili da je granata pala negdje u centru grada. Vratili

smo se u kuću začuđeni i zbunjeni. Mislili smo, naime, da tu neće biti sukoba jer je općinu čuvala i štitila HVO. U sobu se zatim vratio moj brat koji je malo dulje ostao na terasi. Samo nekoliko sekundi nakon toga pala je druga granata petdesetak metara od kuće. Geleri su letjeli na sve strane a jedan je probio stakleni zid na terasi i zabio se u okvir od vrata kroz koja je Petar ušao nekoliko sekundi prije.

Zatim je počelo silovito granatiranje grada. Brzo smo se skrili pod stepenice na hodniku jer smo se nadali da ćemo tamo biti sigurniji ako granata pogodi kuću. Snažno granatiranje trajalo je gotovo dva sata. Uskoro poslije toga, kad se sve smirilo, stigao je naš rođak sav prašnjav i uprljane odjeće. Ispričao nam je kako je prva granata pogodila policijsku postaju baš u trenutku kad se nalazio na stepenicama u postaji. Zbog eksplozije se zgrada zatresla tako da je otpadala žbuka i zasula ga. Bio je sretan da je dobio samo neznatne ogrebotine i ostao živ.

Kasnije smo saznali da su grad napali upravo iz tog sela gdje smo brat i ja bili zarobljeni. Mjesec dana su sakupljali granate i drugu municiju te proučavali položaje objekata koje su namjeravali uništiti. Napad na grad izveli su upravo toga dana kada smo mi stigli. Činilo mi se kao da nas neka zla sila stalno prati u stopu i želi nas uništiti a s druge strane vidjeli smo da je Bog ograničava i Njegova nas moćna ruka štiti pred nesrećom.

5. RAT SE NASTAVLJA

Otac je bio presretan što smo se živi i zdravi vratili kući. Nije znao što se s nama događalo po odlasku iz našeg sela i bio je

zabrinut zbog nas. Mislio je da smo ostali u Banja Luki i da se nismo mogli vratiti. Potreslo ga je kad je čuo što smo sve doživjeli za to vrijeme dok nas nije bilo kod kuće. Nekoliko smo dana ostali kod kuće a zatim je otac rekao kako bi bilo dobro da se i nas dvojica pridružimo mještanima koji su kao vojnici štitili naše područje, kako nas ne bi optužili da izbjegavamo vojnu obvezu. Otišao je k zapovjednicima HVO-a u selu i predlagao da nas rasporede u dežurstva.

Petar je bio raspoređen za dežuranje u Odžaku na radijskoj postaji kao vezist a meni su dali pušku M-48 i nekoliko metaka te me poslali na prvu liniju obrane. Iako su svi drugi vojnici bili bolje naoružani od mene to mi nije smetalo jer sam već prije odlučio da neću pucati u ljude nego samo u zrak.

Tako sam išao s drugim seljanima na liniju obrane. Mijenjali smo se svakih 14 dana, iako smo i tada kad smo bili kod kuće morali biti stalno spremni ako bi nas pozvali na liniju. Iako nije bilo neposrednih sukoba, često se događala pojedinačna pucnjava i takozvana „razmjena vatre“. Neki od vojnika bili su pogodeni metcima ili su ih pogodili geleri od granata i nisu se vratili živi s položaja.

Svaki odlazak na liniju značio je rizik jer je postojala opasnost da to bude zadnji odlazak. Zbog mračnih misli i straha za život, u kamionu s kojim smo se vozili na položaje (oko 20 vojnika), uglavnom je vladala tjeskoba. Neki su sjedili šutljivi, zamišljeni i utučeni. Drugi su posezali za alkoholom kako bi nekako pobijedili strah i duševnu tjeskobu a opet su tiho pjevušili kakvu pjesmu kako bi lakše izdržali pritisak nesigurnosti i straha za život.

Većina nas je imala također i »oružje za sebe« – pištolj ili bombu - za slučaj da bi si rađe, ako bi bili ranjeni i ne bi

mogli pobjeći, oduzeli život nego živi pali u ruke protivnika. Pričalo se među nama da se protivnik uživljava nad ranjenima i zarobljenima tako što ih strašno muči. Moje »oružje« bio je katolički molitvenik kojeg sam nosio u džepu svoje uniforme. Kadgod sam imao priliku, čitao sam ga. Puno sam također i molio Boga za Njegovu zaštitu. Bog mi je dokazao da čuje moje molitve jer me sačuvao na životu.

Kao vojnik bio sam raspoređen u jedinicu izviđača. Bilo nas je dvanaest i dvojica su već imala iskustva iz rata u Hrvatskoj a ostali smo glede rata bili neiskusni. Naš zadatak bio je da idemo pred drugim jedinicama te da otkrivamo i opažamo položaje protivnikove vojske. Zato smo bili često izloženi većoj opasnosti od drugih vojnika koji su bili na svojim položajima.

Jednom smo dobili zadatak da istražimo jednu šumu jer smo čuli kako protivnik ima svoje položaje na njenom rubu. Zapovjednik jedinice vodio nas je po rubu šume kako bismo istražili gdje se nalaze protivnikovi položaji. Išli smo u koloni jedan za drugim i došli blizu ruba šume. Odjednom smo se, na jednom zavoju u šumi, sreli oči u oči s protivnikovom izvidnicom koja je očito išla s druge strane prema istom rubu šume. Bila su četvorica i po uniformi smo vidjeli da je jedan bio oficir a ostala tri bili su vojnici. Vojnik koji je bio na čelu naše kolone imao je na sebi obučenu uniformu protivnikove vojske jer je iz iskustva znao da je tako lakše približiti se protivnikovim položajima. Kad nas je njihov oficir koji je bio na čelu njihove kolone ugledao, zaključio je da smo iz njihove vojske te nas je zato upitao: »Momci, iz koje ste brigade?« Premda smo bili iznenađeni, brzo smo se snašli – legli smo na tlo a neki od naših su zapucali na njih i poubijali ih. Za mene je to bio grozan

doživljaj. Tada sam prvi put vidio mrtve vojnike i više nego ikada prije osjetio surovost i besmisao rata. Pomislio sam da bi se upravo tako lako moglo dogoditi i obratno – mi biti poubijani a oni preživjeti u takvom susretu.

Drugom prilikom dobili smo zadatak da istražimo jednu drugu šumu kako bismo otkrili gdje protivnik ima svoje položaje. Zapovjednik nas je doveo u centar šume i naredio nam da tamo iskopamo rovove i zauzmemo položaje. Upozorio nas je da moramo biti što tiši dok kopamo rovove, inače će nas čuti protivnici, koji nisu bili daleko od naših položaja. Pri kopanju rovova dogodilo se da je jedan od nas s lopaticom nehotice udario u korijen od drveta i zbog tog zvuka naš je položaj bio otkriven. Iznenada je protivnik počeo pucati na nas. Tik s moje lijeve i desne strane vidio sam pokraj sebe kratak bljesak i začuo zviždanje metaka koji su pogadali raslinje oko mene. Prestrašen sam pao s obrazom na tlo. Počeli su rafalno pucati na nas tako da je bilo pravo čudo da nijedan od nas nije bio pogođen. Pucnji su dolazili iz smjera oko dvjesto metara udaljenog brijega u šumi. Bio je to protuavionski top sa svijetlećim metcima. Ti su metci vrlo opasni jer u meti naprave ogromnu rupu. Unatoč svemu bili smo i ovaj put sačuvani - nijedan od nas nije izgubio život niti je bio ranjen.

U tim teškim trenucima rata, dok su posvuda padale granate, spoznao sam kako je naš život prolazan i kako je zapravo čovjek bespomoćan i slab. U meni su iz iskustva u iskustvo sve više rasli povjerenje u Boga i uvjerenje da je On pokraj mene i u najtežim okolnostima. Bog me je kroz sve te doživljaje u ratu praktično učio lekciju vjere i povjerenja u Boga.

6. OBEĆANJE

Sljedeći doživljaj, koji je bio kruna svih mojih doživljaja u ratu i koji je posebno utjecao na mene, bio je ujedno i vrhunski dokaz Božje ljubavi i zaštite. Naši su položaji tada bili u jednoj maloj šumi. Na njenom smo rubu iskopali plitke rovove i u njima smo sjedili ili ležali na položaju. Tu smo bili skoro dva tjedna a da nije došlo ni do kakve borbe. Zatim sam jednoga dana – bio je to utorak popodne – osjetio da će se uskoro dogoditi nešto strašno. Jedan tihi unutaranji glas govorio mi je kako ćemo se naći u velikoj opasnosti po život i da se trebam moliti za Božju zaštitu. To si tada nisam mogao objasniti ali danas znam da je to bio Božji glas. Odmah sam počeo moliti onako kako sam znao i umio. Ponavljao sam, naime, jedne te iste katoličke molitve. U molitvi sam tu noć i zaspao u rovu. Naime, bilo je ljeto i zato nismo odlazili s položaja niti noću nego smo spavali u rovu. Međutim, dok su drugi spavali jedan je od vojnika bio stalno budan i na straži a mijenjali smo se svaka tri sata. Ujutro nas je probudilo sunce. Protegnuli smo ukočene udove jer spavanje u rovu i nije baš najudobnije te se polako pripremali za doručak. Jedan vojnik nam je svako jutro kombijem dovezio doručak i ručak a za večeru smo jeli ono što nam je ostalo od ručka, hranu iz konzervi ili sendviče koje smo dobili zajedno s

ručkom.

Za doručak i ručak uvijek smo napuštali rovove i odlazili na početak šume kamo su kombijem dovozili hranu koju smo tamo pojeli. Pri jelu smo obično razgovarali o obiteljima koje smo ostavili kod kuće, o njihovim teškoćama i o sličnim temama. Za vrijeme obroka su na položajima obično ostajala dva stražara. Nakon obroka uvijek smo se vraćali na položaje po makadamskoj cesti koja se nalazila uz rub šume. Te srijede ujutro smo pri doručku odjednom začuli snažnu eksploziju iz smjera naših položaja. Zapovjednik nam je odmah naredio: »Nazad u rovove ali kroz šumu a ne po cesti!« Kroz šumu smo otrčali u svoje rovove. Oko nas su počele padati granate koje su pogađale drveće i raspršivale se u stotine smrtonosnih djelića. Grozno zviždanje granata miješalo se sa zvukom lomljenja i cijepanja grana i drveća. Svuda oko nas dizala se prašina. Kad bi granata pala na zemlju, njeni su djelići kao tuča letjeli prema gore na sve strane u obliku lijevka. Ako je granata pogodila drvo ili granu, geleri su letjeli prema dolje u obliku obrnutog lijevka. U svojim uskim i plitkim rovovima stiskali smo se i čekali kad će nas pogoditi granata. U velikoj tjeskobi i u strahu za život molio sam Boga da nas zaštiti. Tada sam opet vrlo jasno čuo unutarnji tihi glas koji je govorio mome umu i savjesti: »Trebali ste živjeti po Svetom pismu pa sada ne biste pucali jedan na drugoga i ubijali se a svi se zovete kršćanima. To što ti je prijatelj Juro govorio o Bogu i Svetom pismu potpuna je istina.«

Tada sam u svom srcu Bogu obećao da ću, ako mi bude sačuvao život u ratu, čitati Sveto pismo i živjeti po njemu. Šuma u kojoj smo bili je, poslije silovitog granatiranja, postala slična švicarskom siru - nije bilo niti metra šume koji

granata nije pogodila.

Bilo je veliko čudo da nijedna granata nije pogodila naše rovove u koje smo se zavukli. Od petnaestorice vojnika, koliko nas je tada bilo u šumi, samo su dva bila lakše ranjena i to jedan u nogu a drugi u rame. Svaki metar ceste po kojoj smo se obično vraćali nakon jela bio je pogođen granatom i izgledala je kao neprekidni niz velikih i ružnih jama. Da smo se vraćali po njoj, ne bi nitko od nas ostao živ. Naš iskusni zapovjednik razumio je protivnikov plan i zato nam je naredio da se ne vraćamo na svoje položaje cestom. Očito je bilo da je protivnikova izvidnica već duže vrijeme promatrala naše položaje i pratila naše navike tako da su znali da se s obroka uvijek tom cestom vraćamo na položaje. Zato su izabrali upravo taj trenutak kad smo bili pri jelu jer su očekivali da ćemo se kao i uvijek u rovove vraćati po cesti. Granatiranje je trajalo dugih šest sati i činilo mi se kao da se nikada neće završiti. Kad je konačno sve utihnilo, zapovjednik nam je naredio da vrlo pažljivo gledamo ispred sebe u šumu jer će sada protivnikova izvidnica »čistiti teren«. Jedan od naših vojnika, koji je imao mitraljez, uskoro je povikao da vidi protivnikove vojnike i počeo pucati na njih. I ostali vojnici pucali su ispred sebe po šumi. Očekivali smo da ćemo ih tako otjerati dalje od naših položaja. Budući da sam se bojao kako bih mogao nekoga ubiti, pucao sam u zrak. Savjest mi nije dozvoljavala pucati u čovjeka pa makar to bio i neprijatelj koji bi ugrožavao moj život. Kad je pucnjava prestala, dva naša vojnika otišla su ispred položaja pogledati posljedice pucnjave. Nakon pola sata su se vratili i obavijestili nas da su oko sto metara od naših položaja našli pet ubijenih protivničkih vojnika. Zapovjednik je naredio da ih dovuku. Prizor je bio strašan. Metci su prorešetali njihova

tijela i čak im unakazili i lica. Ti vojnici nisu očekivali nikakav otpor jer su bili uvjereni da su nas njihove granate sve pobile i onesposobile za borbu. Zato su išli tako neoprezno i bezbrižno prema našim položajima.

Još jednom sam vidio i osjetio svu surovost i grozotu rata. Zahvaljivao sam Bogu što nas je zaštitio i znao sam da bi sudbina ubijenih mogla biti i naša da nas Bog nije posebno štiti. Spoznao sam kako malo vrijedi ljudski život u ratu. Potpuno sam uvjeren da nas je samo Božja moćna ruka zaštitila i vjerujem da su oko nas bili Božji anđeli koji su u toj uništavajućoj kiši gelera i granata posredovali kako nas ništa od toga ne bi ubilo. Danas, dok razmišljam i pričam drugima o tim događajima iz rata, mogu najbolje opisati nježno Božje staranje o meni i Njegovu zaštitu sa stihovima Svetog pisma (Izlazak 19,4):

»Sami ste vidjeli [...] kako sam vas nosio na orlovim krilima i doveo vas k sebi.«

7. PROGNANICI

Koncem kolovoza 1992., nakon dužeg vremenskog perioda vojničkih operacija na području bosanske Posavine, bile su naša i bližnje općine s tri strane opkoljene s deset puta brojnijom protivnikovom vojskom. Zbog toga smo dobili naredbu od viših zapovjednika da napustimo položaje i da se zajedno s ostalim stanovnicima naše i okolnih općina odmah povučemo u Slavonski Brod. Uzeli smo najnužnije stvari i spakirali ih u putne torbe te se autom odvezli do mosta za Slavonski Brod. Otac, koji je već prije slutio da ćemo morati bježati, tjedan je dana ranije k rodbini u Slavonski Brod odvezao dva traktora s prikolicom te kružni cirkular za rezanje drva. Tako je sačuvao bar nešto od imovine kako ne bi bilo sve uništeno.

Masa ljudi dolazila je iz Odžaka, Dervente, Modriče i Doboja s kamionima i automobilima. Nastala je panika zbog gužve na cesti. Mnogi su ostavljali automobile i kamione pokraj ceste ili na dvorištima napuštenih domova te su išli naprijed prema savskom mostu pješice kako bi što prije prešli preko mosta u Hrvatsku i tako spasili svoje živote. Vidali smo i domaće životinje, krave i svinje kako su se slobodno kretale uokolo jer su ih ljudi odvezali i pustili iz staja i obora.

Na ulasku na most stajala je policija koja nas je sve pregledavala. Tko god je imao oružje morao ga je njima predati. Budući da je bila gužva na mostu, brat, otac i ja smo

se odvezli autom u naše susjedno selo. Tamo smo imali strica. U tom je selu preko Save vozila skela i stric nam je predlagao da prijedemo skelom Savu a ne da idemo na most u Slavonskom Brodu jer bismo ondje morali dugo čekati na prelazak. Tako smo prešli skelom u Hrvatsku i došli do rodbine našeg strica koja nam je dala privremeni smještaj. Ljude koji su prešli preko mosta u Brodu su smjestili na gradsko nogometno igralište gdje se skupilo mnoštvo prognanika, približno dvije tisuće ljudi. Tu noć prespavali su vani pod vedrim nebom jer je bilo toplo ljetno vrijeme. Sljedeći je dan svatko tko je imao u blizini Broda rodbinu ili prijatelje otišao k njima. Vojnike koji su htjeli sudjelovati u ratu, rasporedili su na bojišta po Slavoniji. Neki vojnici iz naše općine bili su jako razočarani i nezadovoljni jer smo općinu prepustili protivnicima bez borbe. Zato su zahtijevali od hrvatske vojske u Slavonskom Brodu da im da oružje kako bi išli braniti svoje domove. To je bilo samoubilačko djelo jer je protivnička vojska bila deset puta brojnija i bolje naoružana od njih. Kasnije smo čuli da su svi poginuli. Tako su naša i susjedne općine ostale prazne i okupirala ih je protivnička vojska koja je bila na tom području tri godine, sve do kraja rata.

Bilo nam je teško jer smo morali sve ostaviti i bježati ali ipak smo bili sretni što smo bili živi. Naša obitelj je, kao što sam spomenuo, bila kod rodbine u blizini Slavonskog Broda. Kod njih smo ostali nekoliko dana. Poslije toga smo brat Petar i ja otišli u tetkinu kuću koja je bila blizu Zagreba. Tetkina kuća bila je prazna jer su ona i njen muž radili u Njemačkoj. Otac, baka, brat Miro i maćeha dobili su boravište u prognaničkom centru u blizini Đakova, gdje su ostali tri godine, sve do kraja rata. Od Crvenog su križa dobivali

humanitarnu pomoć u obliku hrane, odjeće i higijenskih potrepština. Otac je u prognanstvu zaradio nešto malo novca rezanjem drva tako da su imali najnužnije za preživljavanje. Godine 1995., kad se završio rat u Bosni, neki od stanovnika naše općine vratili su se svojim kućama. Većina kuća bila je uništena i u ruševinama a one kuće koje nisu bile pogođene granatama bile su spaljene. Mnogi se nisu vratili jer su otišli u druge europske države gdje su dobili status prognanika. Neki su si našli poslove u Hrvatskoj i u drugim europskim državama pa su tamo i ostali za stalno.

Iz naše obitelji najprije se vratio kući samo otac te je započeo čistiti i popravljati imanje a kasnije su se vratili još i baka i moja maćeha. Braća Anto i Miro ostali su u prognaničkom naselju blizu Osijeka. Anto je u Osijeku studirao agronomiju a Miro je pohađao srednju tehničku školu za strojarstvo. Najveću kuću, u kojoj smo živjeli prije rata, pogodila je granata i jako je oštetila. Sve što je u kući bilo od drveta, izgorjelo je, pa čak i krovna drvenarija. Otac je uskoro, kao i drugi mještani, dobio pomoć za popravak kuće u vidu donacija iz Njemačke i drugih europskih država te od mještana koji su živjeli u inozemstvu. Tako mu je uspjelo kuću popraviti tek toliko da je bilo moguće živjeti u njoj. Ostali objekti oko kuće – staje, koševi za kukuruz i stara kuća –bili su također prilično uništeni i trebalo ih je popraviti.

Iako je bilo sve uništeno, bili smo sretni što smo živi i zdravi. Posebno smo se brat Petar i ja u mislima zahvaljivali vozaču školskog autobusa koji se toliko zauzimao za naše oslobađanje kad smo bili zarobljeni.

Također je i otac bio zbog toga neizmjereno zahvalan tom čovjeku i zato mu je poslao preko poznanika poruku: »Prijetelju, što mogu za tebe učiniti kako bih ti se barem

malo odužio što si mi spasio sinove?« Taj čovjek, naš dobročinitelj odgovorio je: »Ništa ne trebam, samo neka budu živi i zdravi.«

Petar i ja smo se po preseljenju u Zagreb polako oporavljali od stresa koji smo doživljali u ratu. Uložili smo molbu za hrvatsko državljanstvo i počeli razmišljati kako bismo završili svoje studije budući da nismo imali niti indekse niti druge potvrde s banjalučkog fakulteta. Kad smo se otišli raspitati na fakultet u Zagrebu, bili smo ugodno iznenađeni. Rekli su nam da možemo nastaviti naše studije ako napišemo izjavu s potpisom da su svi podatci u izjavi točni i istiniti. U izjavi smo morali napisati iz kojih smo predmeta položili ispite i s kakvim ocjenama. Morali smo se obvezati da ćemo u roku od jedne godine zagrebačkom fakultetu dostaviti indekse ili prijepise ocjena s banjalučkog fakulteta. Poslije pola godine nam je to i uspjelo jer smo preko muslimanske humanitarne organizacije Merhamet iz Banja Luke dobili oba indeksa.

Doživljaje iz rata pokušao sam zaboraviti i potisnuti ali to nije bilo tako lako. Teško mi je bilo koncentrirati se na studij jer su mi pred oči još uvijek dolazile slike iz rata. U hodanju po zagrebačkim ulicama baca sam se na asfalt svaki put kad sam čuo škripanje automobilskih guma jer sam mislio da padaju granate. Prolaznici su se čudili a neki su se i smijali mojim reakcijama. Nisu znali što sam sve doživio u ratu niti su mogli razumjeti kako je to utjecalo na mene.

8. SJETI SE ŠTO SI MI OBEĆAO

U teškim trenucima rata dao sam obećanje Bogu da ću, ako mi sačuva život, živjeti po nauku Svetog pisma. To obećanje nisam zaboravio ali sam njegovo ispunjenje odložio za budućnost, budući da sam želio najprije završiti fakultet.

Međutim, Bog je imao za mene drugačiji plan – nije želio da za neodređeno vrijeme odlažem najvažniju stvar u svom životu. Zato me je jedne noći u snu podsjetio na moje obećanje. U snu sam vidio jaku, žutu svjetlost koja je bila sjajna kao svjetlost sunca tako da nisam mogao gledati u nju. Iz te sam svjetlosti začuo glas koji je tri puta ponovio: „Sjeti se što si mi obećao!“

San je na mene ostavio tako velik utisak da sam se u trenutku potpuno probudio. Uvjeren sam da je taj san bio od Boga. Sljedeći dan bio sam nemiran. Moja me savjest optuživala jer sam bio tako nemaran po pitanju obećanja koje sam u tjeskobi dao Bogu. Razmišljao sam: »Isus uistinu želi da Njegova volja i Njegove zapovjedi budu na prvom mjestu u mom životu. Sad razumijem i vidim kako Bog želi da pravilno postavim svoje životne prioritete. Sjetio sam se Božjeg obećanja koje je zapisano u Matejevom evanđelju, u poglavlju 6, stih 33: »Ištite najprije kraljevstvo Božje i Njegove pravednosti i sve ostalo će vam se dodati.« To me je obećanje utješilo i otklonilo moje strahove i brige o budućnosti. Isus misli ozbiljno u pogledu svega što je obećao. Žao mi je da sam svome studiju dao prednost pred Božjom voljom. Kako sam mogao biti tako nezahvalan Isusu za svu Njegovu ljubav i milost koju je pokazao prema meni? To što je napravio u ratu kako bi sačuvarao moj život bila su prava čuda. Mogao sam i ja završiti svoj život kao neki moji

mještani koji su u ratu izgubili živote. Nije bilo slučajno to što sam preživio rat. Sam Bog mi je sačuvao život. Želim ispuniti svoje obećanje koje sam mu dao. Taj rat mi je otvorio oči. Vidim da ništa nije vrijedno toliko kao imati Boga na svojoj strani kao prijatelja i biti Njegovo dijete. Koliko je naših mještana preko noći ostalo bez svega što su imali a neki su izgubili u ratu i svoju rodbinu. Što im sada pomaže sav taj novac i bogatstvo koje su godinama sakupljali? Sav taj trud i toliko muke ni za što; sve je to u ratu propalo. Moj prijatelj Juro imao je pravo kad mi je toliko puta govorio da trebamo tražiti Boga i živjeti po nauku Svetog pisma. Samo to ima smisla. **Kako sam mogao dozvoliti da mišljenje i primjer mojih bližnjih utječu na mene, na moje zanimanje i vjeru u Sveto pismo? Kako sam mogao dopustiti da me u životu vodi crkvena tradicija umjesto Svetoga pisma?** Neću više ići istim putem. Od sada ću živjeti onako kako Bog želi a ne kako se meni sviđa ili kako to žele drugi. Ozbiljno ću proučiti učenje Svetoga pisma i odbaciti sve pogrešne predodžbe i sumnje glede njega.«

Tu se pojavila mala poteškoća: nisam imao Sveto pismo. Zapravo, niti kod kuće nismo imali kompletno Sveto pismo. Jedini primjerak koji smo imali bio je onaj već spomenuti, sa slikama za mlade koji je imao skraćen i prepravljen tekst.

Tjedan dana nakon spomenutog sna je k tetki, gdje sam stanovao, došao moj stric iz rodnog kraja, iz Bosne. Živio je u Odžaku gdje je i radio kao učitelj povijesti u osnovnoj školi a sada je bio prognanik na putu za Sloveniju kamo je već prije k svojoj rodbini otišla njegova supruga. Sa sobom je uzeo samo najnužnije stvari.

Međutim, gle čuda: kad je stric otvorio svoj kofer, među „najnužnijim stvarima“ ugledali smo i džepno izdanje

Svetog pisma. Još je veće čudo bilo to što je stric bio ateist i tu je knjigu nabavio samo zato jer se je smatralo da je mora pročitati svatko tko je bio obrazovan i prosvijetljen. Njegove su riječi samo još dodatno potvrdile da je to bilo pravo čudo: „Ne znam zašto sam uzeo sa sobom tu knjigu. Uzmi je ti jer vidim da će tebi više koristiti nego meni,“ rekao je i položio je u moje ruke. Zahvalio sam mu se za taj dar koji je meni bio velika dragocjenost a u sebi sam se iz sveg srca zahvaljivao Bogu što mi je na tako nevjerojatan način priskrbio svoju svetu Riječ. Međutim, dok stric nije znao zašto je od toliko drugih knjiga, koje je imao kod kuće, uzeo sa sobom baš Sveto pismo, ja sam vrlo dobro znao da je i tu posredovao sam Bog. Na način kako to samo On može učiniti, ispunio je moju neizrečenu želju. Pokazao mi je da On, koji je stvorio čovjekov razum, tako čita moje misli kao što mi čitamo otvorenu knjigu. To da ateist, koji bježi od svog doma kako bi spasio život, uzme sa sobom Sveto pismo je, s čovjekovog gledišta, jednako (ne)smisljeno kao kad bi vojnik odjurio u borbu a u ruku bi umjesto puške uzeo – kišobran! Bog se, dakle, pobrinuo da dođem do Svetog pisma. Iako sam kasnije nabavio više različitih prijevoda Božje riječi, upravo mi je taj prvi primjerak najdraži od svih i imam ga još i danas.

Kad sam započeo čitati Sveto pismo, spoznao sam da ne razumijem sve što je u njemu napisano i da mi treba netko tko bi mi pomogao oko toga. Prošlo je samo nekoliko dana i Bog je ispunio i tu moju želju. Na ulici sam, naime, sreo svog prijatelja Juru iz mog rodnog sela s kojim se nisam vidio skoro dvije godine. Iako je to za mene bilo neočekivano, iz iskustava koja sam već prije doživio s Bogom spoznao sam da se ništa ne događa slučajno nego da, u svojoj bezgraničnoj

ljubavi i mudrosti sve i u pravom trenutku vodi On. Susret s mojim prijateljem bilo je upravo ono što sam u tom trenutku najviše trebao!

Moj je prijatelj svo vrijeme rata u Bosni živio tu u Zagrebu gdje je studirao. Imali smo jedan drugome puno toga za ispričati a posebno ja. Ispričao sam mu o svemu što sam doživio u ratu a posebno o tome kako me je Bog više puta sačuvao od sigurne smrti. Kad sam mu rekao da sam počeo čitati Sveto pismo jer sam Bogu obećao da ću živjeti onako kako u njemu piše, obradovao se i ponudio mi pomoć ako nešto ne budem razumio u Pismu. Dao mi je i neke knjige koje su mi pomogle da jasnije razumijem određene teme u Svetom pismu.

Kao rimokatolik sam, naravno, poznavao neke od osnovnih kršćanskih učenja. Učili su nas da je naš svijet stvorio Bog i da je stvorio i čovjeka i to na svoju sliku. Ovlaš je bilo spominjano da je taj svijet bio stvoren u šest dana koje Bog računa od jednog sunčevog zalaska do sljedećeg i da je u „sedmi dan – subotu – Bog odmarao te je taj dan blagoslovio i posvetio ga“ (Izlazak 2,3).

Poznavao sam i tragičnu priču o čovjekovom padu u grijeh, kad su Eva a zatim i Adam prekršili izričitu Božju zapovijed i jeli plod sa zabranjenog drveta. Najvažniji nauk je, naravno, bio o Isusu Kristu, Spasitelju i Otkupitelju grešnog čovječanstva. U crkvi su čitali odlomke iz Svetog pisma a prije svega iz Evandjelja, koji opisuju Isusov život. Tamo je opisano Njegovo utjelovljenje i rođenje, bezgrešni život, druženje s grešnicima i otpuštanje njihovih grijeha, liječenje bolesnih, propovijedanje načela Božjeg kraljevstva, koja su većinom bila zaboravljena ili izopačena te na kraju Njegovo trpljenje, smrt na križu, uskrsnuće i uznesenje u Nebo.

Sjećam se da je župnik više puta govorio o najvišim kršćanskim načelima koja je Krist iznio u čuvenoj Propovijedi na gori blagoslova. Isusova uloga prilikom stvaranja bila je tek usput i nedovoljno jasno spominjana a isto tako i Njegov drugi dolazak, koji je bio predstavljen kao nešto što će se dogoditi u dalekoj i neodređenoj budućnosti. Župnik je za uvod u većinu svojih propovijedi upotrebljavao trenutne društvene ili političke događaje a zatim nas poučavao kakav bismo odnos mi kao kršćani morali imati prema određenim životnim pitanjima. Ponekad smo slušali i stvari koje su me vrlo zbunjivale. Tako je bilo jednom rečeno da je Krist jedini posrednik između Boga i čovjeka. Drugi put je bilo rečeno da svece, koji su otišli prije nas u Božje kraljevstvo, možemo i moramo moliti da posreduju pred Bogom za nas i za sav svijet te da blaženu djevicu Mariju, zato jer ju je Gospodin uzeo u Nebo i uzvisio je za kraljicu Neba, zovemo imenima zagovornice, pomoćnice i posrednice. Što je od svega toga onda istina? Ako je istina da je posrednika više kako onda može biti Krist jedini posrednik a ako je istina da je On jedini posrednik, kako to onda mogu biti još i drugi?

Jednako zbunjen bio sam i kad su nas učili da postoje dva Božja suda – posebni i posljednji. Na posebnom sudu svaki čovjek dobije za svoju besmrtnu dušu vječnu plaću odmah poslije smrti – bilo da odmah uđe u nebesko blaženstvo, bilo da trpi očišćenje kako bi postigao svetost koja je potrebna za ulazak u Nebo, bilo da ide u pakao gdje trpi paklene muke vječnog ognja jer je do konca života odbijao vjeru i obraćenje. U posljednjem sudu, prilikom Kristovog dolaska u slavi će ustati svi umrli i pravedni i grešnici, svi će se narodi sabrati pred Njim kako bi dobili vječni život ili vječnu kaznu. Nije

potrebno naglašavati kako mi je već sama pomisao na čistilište a kamoli tek na pakao, utjerala strah u kosti! Zašto postoje dva različita Božja suda čiji je ishod potpuno isti? Zašto će sveti i oni koji su to postali kasnije u čistilištu te grešnici na posljednjem sudu dobiti isto to što su već prije toga dobili prilikom svoje smrti? Kako razumjeti činjenicu da su muke Kristove, koji je na križu nosio grijehe cijelog svijeta i za njih platio pravednu kaznu, trajale samo nekoliko sati, dok bi pojedini grešnik samo za svoje grijehe svu vječnost trpio muke paklenog ognja? Takvim sam učenjem župnika stvarno bio sve više i više zbunjen.

Moje dotadašnje vjersko znanje bilo je prilično manjkavo jer se temeljilo samo na onome što sam mogao saznati od župnika, dakle, „iz druge ruke“. Međutim, sada, sa Svetim pismom u rukama mogao sam se osobno i neposredno upoznati s božanskim učenjima o kojima ovisi vječna sudbina svakog čovjeka.

Upozoren sam bio na posebnu osobinu Svetog pisma, naime, da određena učenja nisu sustavno i cjelovito data na jednom jedinom mjestu nego su, slično mozaiku ili zagonetci, dijelovi nekog učenja posijani po cijelom Svetom pismu. Tako je to po proroku Izaiji opisao sam Bog: „Zapovijed po zapovijed, zapovijed po zapovijed, pravilo po pravilo, pravilo po pravilo, malo ovdje, malo ondje“(Izaija 28,10). Kao što se obično dragulji i plemenita ruda ne nalaze na površini nego je potrebno uložiti ozbiljan napor kako bi ih se pronašlo, tako isto i površni čitalac neće moći otkriti duhovne dragulje u Svetom pismu. Božje obećanje glasi: „Ako [...] tražiš kao srebro, [...] otkopavaš kao blago, tada ćeš razumjeti strah Gospodnji i postići ćeš spoznanje Boga“ (Izreke 2,4.5). Dakle, pri proučavanju se moramo

držati važnog načela da je potrebno potražiti i uzeti u obzir SVE tekstove koji se odnose na neku temu a značenje manje jasnih tekstova treba tumačiti u svjetlu tih koja su potpuno jasna i nedvosmislena. Sam Spasitelj ravnao se prema tom načelu i tako nam je i u tome dao primjer: „Tada je počeo od Mojsija i u svim prorocima te im je razložio što je napisano o njemu u svim Pismima“ (Luka 24,27).

Prijatelj me isto tako poučio da Božju riječ – ako je želim pravilno razumjeti – ne otvaram bez prethodne molitve da me pri proučavanju vodi Sveti Duh koji je i nadahnuo svete ljude koji su je napisali.

Tako je otpočelo moje daleko najvažnije školovanje. S velikim zanimanjem ali i s poniznošću i strahopoštovanjem pretraživao sam Sveto pismo, jedinu knjigu koja nam „može dati mudrost za spasenje po vjeri u Isusa Krista“ (2. Timoteju 3,15).

Počeo sam razumijevati biblijska učenja koja su za mene bila gotovo potpuno nepoznata a ona koja sam već otprije poznao sada sam vidio u novom, jasnijem svjetlu. Prije svega sam sve više shvaćao da je Isus Krist središnja osoba cijelog Svetog pisma a ne samo Novog zavjeta. Na to su me upozorile riječi samog Isusa: „Pretražujete Pisma jer mislite da imate u njima vječni život a upravo ona svjedoče za mene“ (Ivan 5,39). Pisma, koja spominje Krist, odnose se na spise Starog zavjeta jer Novi je zavjet bio napisan tek između 50. i 100. godine nakon Krista. Tako sam jedno za drugim otkrio više od pedeset proročanstava koja se odnose na Krista i koja su se u Njegovom životu ispunila tako precizno da se čovjek tome može samo diviti. Sve je to u meni izazvalo želju da svoj život uskladim s učenjem Svetog pisma. Odlučio sam živjeti prema tim učenjima i držati se svih deset

Božjih zapovijedi zajedno s četvrtom koja zapovijeda da svetkujemo subotu, sedmi dan u tjednu.

Kasnije sam se krstio biblijskim krštenjem u Kršćanskoj adventističkoj crkvi i postao adventist sedmog dana te tako stupio u zavjetni odnos s Bogom. Doživio sam iskustvo duhovnog oslobođenja i unutarnjeg mira za kojim sam tako silno čeznuo u svojoj mladosti.

Zahvalan sam Bogu što je bio strpljiv sa mnom a posebno što je bio milostiv prema meni i onda kad sam išao pogrešnim putevima, kad sam bio rob loših navika i nisam tražio Božju volju za svoj život. Posebno sam mu zahvalan jer me je zaštitio u ratu i sačuvao moj život te me doveo k svojoj istini, k svome Sinu i k svojoj suboti.

9. ISPIT VJERE

Godinu dana nakon preseljenja u Zagreb i moje odluke da živim po nauku Svetog pisma, dogodilo se nešto što je bilo ispit moje vjere i povjerenja u Boga. Petar i ja dobili smo poziv da se javimo u vojarnu u Zagrebu. Budući da smo u međuvremenu već dobili hrvatsko državljanstvo, po zakonu smo bili dužni odraditi i vojnu obvezu. Mislili smo da će nas,

kao što su i većinu drugih studenata, osloboditi svih vojnih obveza ako im donesemo potvrdu da smo redovni studenti. Međutim, na naše iznenađenje rekli su nam da moramo ostati u vojarni i pohađati vojničko osposobljavanje. Kad smo ih upitali što će biti s našim studijem odgovorili su nam da ne brinemo jer će nam sve biti nadoknađeno. Zajedno s drugim pozvanim muškarcima stali smo u red kako bismo zadužili uniformu i oružje. Budući da sam već prije odlučio da nikada više neću uzeti oružje u ruke, objasnio sam odgovornima u vojarni da sam kršćanin, adventist, i da živim prema Svetom pismu te zato prema svojoj savjesti ne mogu uzeti oružje, vojnički se osposobljavati niti mogu obavljati bilo kakve aktivnosti subotom te sam im objasnio da sam vegeterijanac i da ne jedem meso. Unatoč tome dali su mi uniformu i rekli da će poštivati moje vjersko uvjerenje ali da moram ići s drugim vojnicima na vojne vježbe iako nisam uzeo oružje. Svaki smo dan imali vojne vježbe. Obično su trajale do podne, kad smo išli na ručak. Nakon ručka sve do večeri imali smo slobodne aktivnosti kao što su košarka, nogomet, šah, gledanje televizije i slično. Ja sam to slobodno vrijeme koristio za čitanje Svetog pisma, molitvu i razmišljanje o onome što sam pročitao. Nikomu od nas nije bilo jasno zašto smo na vježbama i koliko ćemo vremena još ostati u vojarni. Sve sam to u molitvi rekao Bogu i molio ga za odgovore na ta pitanja. Nakon takvih molitvi osjećao sam mir i sigurnost da je Bog sa mnom i da će mi pomagati u pogledu neizvjesne budućnosti. Bog mi je vraćao u sjećanje riječi i melodije kršćanskih pjesama koje sam znao i koje sam, u šetnji po vojarni, radosno pjevušio u sebi. To su za mene bili radosni i blaženi trenutci.

Svako se jutro od nas zahtijevalo da sudjelujemo u

ceremoniji koja se zvala »pozdrav državnoj zastavi«. Prilikom sviranja državne himne morali smo se svi okrenuti prema zastavi koja se polako dizala na stup i u stavu »mirno« morali gledati u nju. Bog mi je kroz savjest govorio da s tom ceremonijom nešto nije u redu. Razmišljao sam i proučavao Sveto pismo i na kraju došao do zaključka da je taj čin zapravo kršenje druge Božje zapovijedi koja zabranjuje čašćenje i službu kipova, slika i simbola. Uvjeren sam bio da ne smijem više sudjelovati u toj ceremoniji. Sljedeći sam dan to rekao svome časniku. Ljutito mi je odgovorio: »Anđeliću, ne igraj se s tim! To je kršenje državnog zakona. Ako sutra ujutro ne dođeš u stroj da pozdraviš državnu zastavu, smatrat ćemo te neprijateljem države. Dođi, inače ću poslati po tebe vojnu policiju da te na silu dovede u stroj!«

Nije mi bilo svejedno dok sam slušao tu prijetnju. Odgovorio sam časniku: »Nisam protiv države ali ne mogu kršiti Božju zapovijed i ponašati se suprotno svojoj savjesti koja se pokorava Božjoj riječi.« Petar je slušao taj razgovor i kad smo bili sami rekao mi je: »Budi razuman. Ne pretjeruj i ne dovodi se u teškoće zbog svog vjerovanja. Prakticiraj svoju vjeru kasnije, kad uskoro završimo ovu vojnu obvezu i odemo odavde.«

Nisam mu se htio suprotstavljati i raspravljati s njim jer sam znao da ima drugačiji stav od mene u pogledu vjere i njenog prakticiranja. Bio sam tih ali u meni je divljao rat. Razum mi je govorio da poslušam bratov savjet a s druge strane mi je savjest govorila: »Zar ćeš iznevjeriti Isusa i prekršiti Božju zapovijed zbog straha od nasilja i ljudskog gnjeva?« U tom stanju unutarnje razdijeljenosti odlučio sam moliti se Bogu. Molio sam Boga da mi jasno pokaže kako postupiti. Božja riječ i moja savjest bili su jasni: Sudjelovanje u toj ceremoniji

znači kršenje Božje zapovijedi. Bog me je ohrabrio s uvjerenjem da će On biti sa mnom bez obzira na posljedice moje vjernosti Njemu. Tako sam odlučio da neću kršiti Božju zapovijed bez obzira na sve časnikove prijetnje. Pomiren u sebi zaspao sam tu noć.

Ujutro sam Petru rekao za što sam se odlučio. Nije bio zadovoljan mojom odlukom i rekao mi je: »Sam ćeš biti kriv zbog svoje tvrdoglavosti i ludosti!« Drugi su vojnici bili tihi i samo su me začuđeno gledali. Znao sam da ne odobravaju moj stav ali iz uljudnosti mi nisu ništa htjeli reći. Za njih je sve to bio samoubilački čin i nerazumno ponašanje.

Tako sam ostao sam u sobi dok su drugi vojnici otišli u stroj na vježbe. Molio sam Boga da me ohrabri i da mi snagu da se ne pokolebam u svojoj odluci. Bog mi je dao misao: »Otvori Sveto pismo!« Poslušao sam i otvorio ga. Na desnoj strani otvorenog Svetog pisma pogled mi se zaustavio na Psalmu 70. Bog mi je ponovno dao misao: »Čitaj taj psalam i nauči ga na pamet.« Taj šest stihova dugačak psalam čitao sam i ponavljao tako dugo da sam ga tada naučio na pamet.

*»O Bože, spasi me,
Jahve, u pomoć mi pohitaj!
Nek' se postide i smetu
svi koji mi o glavi rade!
Nek' odstupe i nek' se posrame
koji se nesreći mojoj ruduju!
Nek' uzmaknu u sramoti svojoj
koji zlorado na me grohoću!
Neka kliču i nek se vesele u tebi
svi koji tebe traže!
Neka govore svagda: Velik je Bog!
Svi koji spasenje tvoje ljube!*

*A bijedan sam ja i nevoljan,
o Bože, u pomoć mi pohitaj!
Ti si pomoć moja i spasitelj;
Jahve, ne kasni!«*

Hodao sam po sobi tamo-vamo i ponavljao stihove psalma te čekao da dođe policija po mene. Kroz prozor sam čuo melodiju himne i gledao kako se zastava polako diže na stupu. Po prirodi nisam posebno hrabar čovjek ali mi je tada Bog dao takvu hrabrost i mir kakve nisam doživio nikada prije. U grudima sam osjećao ugodnu toplinu i snagu. Pomislio sam: » Ako sada dođe čak i tenk neću se pomaknuti niti prestrašiti. Neka rade sa mnom što ih je volja.«

Prošlo je oko pet minuta poslije dizanja zastave a policija još nije dolazila. Još uvijek sam ponavljao psalam i čekao te naprezao uši kako bih čuo zvuk koraka policije kad budu dolazili po mene. Prošlo je još deset ili čak i dvadeset minuta a policija nije dolazila. Pogledao sam kroz prozor i vidio vojnike koji su vježbali paradno koračanje i izvodili vježbe. Još uvijek sam hodao po sobi, pjevao u sebi kršćanske pjesme i ponavljao psalam.

Tako je prošlo i prijepodne i kroz prozor sam vidio vojnike koji su se ponovno postrojavali u stroj poslije završenog uvježbavanja. Malo kasnije su se vojnici vratili u našu sobu. Bili su umorni od napornog vježbanja. Jedan od njih mi je pristupio i rekao: »Čestitam ti na hrabrosti!« Također su me i drugi vojnici gledali s poštovanjem. Zadnji je ušao u sobu moj časnik. U ruci je nosio prazan list papira i pružio mi ga te oštrim glasom rekao: »Anđeliću, napiši zašto danas nisi došao u stroj na pozdrav državnoj zastavi, zašto nećeš uzeti oružje, zašto subotom ništa ne radiš i zašto ne jedeš meso! Sutra ujutro ćeš ići sa mnom na raport k višem časniku!«

Zahvalio sam se Bogu jer je uslišio moje molitve i zaštitio me od ljudskog gnjeva. Spoznao sam da me je Bog opet zaštitio od zla jer sam se držao onoga što je On zapovjedio. Petar je samo mahao glavom i pokušao prikriti zadovoljstvo što se časnikove prijetnje nisu ispunile.

Te sam večeri molio Boga za vodstvo pri pisanju izjave za raport. U njemu sam napisao sljedeće: »Zahvaljujem se hrvatskoj državi što me prihvatila za svog državljanina te mi osigurala zaštitu i pomoć. Pri današnjem događaju, kad nisam došao na pozdrav državnoj zastavi, nije se radilo o nepoštivanju države i njenih zakona nego o poslušnosti Bogu prema nauku Svetog pisma. Kao kršćanin želim biti vjeran i poslušan nauku Isusa Krista. On nas, po Svetom pismu, uči da smo dužni poštovati državne zakone sve dok se ti zakoni ne protive Božjem zakonu koji je zapisan u Deset zapovijedi. Ako su državni zakoni u suprotnosti s Božjim zapovijedima, kršćanin ih ne smije poslušati jer bi time počinio grijeh i bio bi nevjeran Bogu. Druga Božja zapovijed zabranjuje službu i čašćenje slika, kipova i bilo čega drugog osim Boga Stvoritelja i zato ne sudjelujem pri ceremoniji pozdrava državnoj zastavi.

Četvrta Božja zapovijed govori o tome da Bog zahtijeva od čovjeka da svetkuje subotu kao sedmi dan u tjednu i tada nije dozvoljeno izvršavati nikakve svakodnevne poslove i aktivnosti. Tako po vjeri priznajemo da je Bog Stvoritelj i vlasnik svega te istovremeno i Spasitelj svih onih koji ga prihvaćaju i vjeruju u Njega.

U skladu sa šestom Božjom zapovijedi (Ne ubij!) i prema Kristovom nauku ne odobravam i ne sudjelujem ni u kakvom nasilju niti pri uporabi oružja. Meso ne jedem zato jer ne želim da se za moju prehranu ubijaju životinje i zato što

Sveto pismo uči da je Božja volja da smo zdravi te se kao takvi pripremimo za drugi Isusov dolazak koji će se uskoro dogoditi. Uporaba mesne prehrane u velikoj mjeri sprječava oblikovanje savršenog karaktera koji Bog želi oblikovati u nama vjerom u Isusa i poslušnošću Božjim zapovjedima.

Zahvaljujem Vam se za pozornost i priliku koju ste mi pružili kako bih Vam izložio svoje religijsko uvjerenje. Molim Vas za razumijevanje i nadam se ugodnom rješenju nastalih poteškoća.«

Toj sam izjavi priložio još i prijepis ukratko rastumačenih Deset zapovijedi i tu noć sam utonuo u san. Sutradan ujutro sa časnikom sam otišao na raport k višem časniku. Taj nas je primio u svojoj sobi i zatim je rekao časniku: »Kolega, molim da nas ostavite same!« Zatim mi se obratio: »Anđeliću, kolega mi je jučer ispričao što se dogodilo. Tvoj slučaj ćemo uskoro riješiti a do tada ćeš biti oslobođen od osposobljavanja i nitko te neće prisiljavati da kršiš svoja religijska uvjerenja.« Uzeo je moju izjavu i položio je u ladicu svog radnog stola te otpratio iz svoje sobe. Zahvaljivao sam Bogu za Njegovu pomoć i milost prema meni. Tako sam bio oslobođen od svih aktivnosti u vojarni. Vojnici su mi pomalo i zavidjeli a ja sam tada praktično razumio kako Bog nagrađuje one koji su mu vjerni i imaju povjerenje u Njega.

Nakon mjesec dana našeg boravka u vojarni, sve su nas jednog dana postrojili u vrstu. Nekoliko su vojnika izdvojili iz vrste i kamionom ih odvezli iz vojarne. Od jednog smo časnika čuli da su ih poslali na frontu, u borbu. To se ponovilo i sljedećeg dana. Treći dan časnici su nam rekli da su odlučili kako će, ako su u vojarni zajedno dva brata, jednog od njih pustiti kući. Tako smo brat i ja dobili priliku

da jedan od nas bude otpušten. Petar je predlagao da je najbolje da otpuste mene jer bih na taj način izbjegao poteškoće sa časnicima i vojnim zakonom. Rekao sam mu: "Tvoj prijedlog nije mudar. Mene ionako neće slati na frontu jer nisam naoružan a tebe će poslati jer si naoružan. Mene će, vjerojatno, poslati u kakvu vojarnu u blizini Zagreba gdje ću u kuhinji pomagati pripremati hranu". Brat nije odmah prihvatio moj prijedlog ali poslije kraćeg razmišljanja pristao je. Petra su zatim otpustili iz vojarne a ja sam morao još ostati u njoj.

Uskoro, po bratovom odlasku, časnik me je pozvao k sebi i rekao: »Anđeliću, pripremi se. Sutra ćeš ići zajedno s drugima na frontu.« Bio sam iznenađen jer sam imao sasvim drugačija očekivanja. Očekivao sam, naime, da će me poslati nekamo u kuhinju te sam zato upitao: »Što ću ja raditi na fronti kad nemam oružje? Zašto bih uopće išao onamo?« Odgovorio mi je: »Ne brini. Imamo posao za tebe. Boravit ćeš u baraci blizu fronte gdje stražari odmaraju poslije završene smjene. Čistit ćeš časnicima čizme, kuhati kavu stražarima i održavati čistoću u baraci.«

Sljedeći dan odvezli su nas kamionom u blizinu Zadra gdje je bila prva linija obrane prema Kninu. U to vrijeme Knin još uvijek nije bio pod vlašću Hrvatske nego je bio u rukama lokalnih Srba. Budući da je to bilo stjenovito područje, tu vojnici nisu stradali toliko od granata i metaka koliko od kamenja kojeg su granate i metci drobili tako da je letjelo svuda uokolo.

Baraka u kojoj smo boravili bila je udaljena četiristo metara od prvih položaja naše vojske. Petnaest vojnika mijenjalo se na straži. Povremeno je dolazilo do pucnjave, iako većih sukoba tada nije bilo. Svaki dan, osim subotom, čistio sam

čizme trojici časnika, kuhao kavu za umorne stražare te čistio i uređivao baraku u kojoj smo svi spavali. Vojnike je prije svega zanimalo zašto nisam uzeo oružje i zašto subotom ne vršim svoju službu. Tako sam dobio priliku da im na temelju Svetog pisma pojasnim što vjerujem i zašto tako vjerujem. Budući da su svi časnici bili iz Zagreba obaviješteni u pogledu mog religijskog uvjerenja, subotom su me uglavnom pustili na miru tako da sam mogao čitati Sveto pismo. Sjećam se da sam usprkos svim okolnostima doživljavao radost i mir svake subote.

Samo je jednom časniku išlo jako na živce moje ponašanje. Povremeno me izazivao i podsmjehivao se te ponižavao riječima: »Ti si kukavica, ti si obična kukavica! Kakav si ti to muškarac?« Još je govorio: »Ti si blefer. Zar misliš da si pametniji od nas?« Kad bi malo popio alkohola, igrao se pištoljem tako da ga je usmjerio u mene i povukao okidač. Nikad nisam znao je li pištolj prazan ili napunjen metcima. U takvim mi je trenutcima bilo teško ostati miran. Pred vojnicima se nije usuđivao napasti me fizički i zato mi je govorio: »Anđeliću, ideš sa mnom razvesti stražu!« Htio me odvojiti od vojnika kako bi se sa mnom nasamo, bez svjedoka, obračunao. Prepoznao sam njegovu kukavičku i podlu namjeru i zato sam mu odgovorio: »Moja služba je ovdje u baraki gdje sam dobio zaduženje i nikuda ne idem odavde.« U sebi sam se molio da me Bog zaštiti od tog nasilnika. Često se jedan drugi časnik zauzimao za mene braneći me. Govorio mu je: »Pusti momka! Što ga gnjaviš!« Tada su se, obično, njih dvojica prepirali zbog mene. Bojao sam se da će mu jednom uspjeti napraviti mi nešto loše ili me čak i ubiti. S ostalim sam se vojnicima dobro razumio i s njima sprijateljio. Međusobno smo razmjenjivali hranu. Ja

nisam jeo meso i zato sam im davao mesne i riblje konzerve a oni su meni davali kruh, voće i mlijeko. Tu sam ostao mjesec i pol. Hvala Bogu da je bio sa mnom i zaštitio me i tada.

Vjerujem da je bila moja dužnost svojim ponašanjem i u vojsci svjedočiti za Isusa i Njegovu riječ. Inače, vjernici Kršćanske adventističke crkve u pravilu su protiv upotrebe oružja i sudjelovanja u ratu te rješavanja sporova nasiljem i oružjem. Isto tako smo, u pravilu, svi poslušni državnim zakonima u skladu s pravima i nadležnostima države i njenih zakona. Iako, kad je u pitanju stav vjernika kao pojedinca, u pogledu toga dozvoljavamo da svatko odluči i ponaša se u skladu sa svojom savješću koja se pokorava Božjoj riječi. Dakle, ne osuđujem one koji po svojoj savjesti sudjeluju u obrani svog doma ili domovine s oružjem te na dužnosti prema državi i njenim zakonima gledaju drugačije nego ja. Vjerujem da nijedan čovjek ne smije biti savjest drugog čovjeka i svatko treba po tim pitanjima tražiti Božje vodstvo i savjet.

Ovo iskustvo koje sam doživio s Bogom, kad su moje povjerenje u Boga i moja vjernost Njemu bili na ispitu, za mene je bilo vrlo dragocjeno. Ohrabren i osnažen Božjom naklonošću i prisutnošću u mom životu dobio sam novu snagu da hrabrim druge u nastojanjima da služimo živome Bogu.

10. BRATOVA ODLUKA

Svoju odluku u pogledu vjere i promjene načina života iznio sam ostalim članovima svoje obitelji (ocu, baki, maćehi i trojici braće). U početku otac nije odobravao tu moju odluku ali se kasnije ipak s njom pomirio. Molio sam se Bogu da i drugi članovi obitelji prihvate nauk Svetog pisma kao pravilo svog života.

Najprije se Anto, koji je živio i studirao u Osijeku, zanimao za moju vjeru. Pričao sam mu o svojim doživljajima s Bogom i kako me je Bog zaštitio u ratu. Govorio sam mu također i o drugom Isusovom dolasku, o Božjim zapovijedima a posebno o četvrtoj koja govori o svetkovanju subote kao uspomene na Stvoritelja te o drugim istinama Svetog pisma.

To su bila za njega potresna saznanja. Našao se pred odlukom o tome kako da nastavi svoj život. Što je zapravo sreća? Gdje je moguće naći pravi mir? Nauk Svetog pisma bio mu je zanimljiv ali suprostavljale su mu se svjetovne želje kao što su zabave i štetne navike. Grešne želje toga svijeta bile su u očitoj suprotnosti s Isusovim pozivom koji je dolazio sa stranica Svetog pisma. Dao sam mu Sveto pismo i knjigu *Veliki sukob između Krista i Sotone* koju je čitao sa zanimanjem.

U jutarnjoj i noćnoj tišini razmišljao je: »Zar je bila

slučajnost da sam to sve saznao? Zar nas je Bog slučajno spašavao u opasnostima rata? Zar sam slučajno više puta izbjegao sigurnu smrt? Dobio sam odgovore na pitanja i nesigurnost koji su me u ratu mučili.« Pitao se: »Zašto Bog dozvoljava sve to, zašto toliko prolijevanja krvi i toliko trpljenja, rušenja objekata i crkvi i gdje je Bog i zašto šuti? Bog je dao svim ljudima svoju Riječ te im je otkrio svoj plan i svoju volju za njih. Međutim, gdje su ti ljudi koji traže Boga i njegovu Riječ više od svojih zadovoljstava i svoje volje? Mi ljudi smo Bogu okrenuli leđa a želimo da nam bude dobro ali to tako ne ide.«

Sjećao se je da je Bog uslišavao njegove molitve u opasnostima i u očaju. Uslišio ga je i spasio sve članove njegove obitelji a spasio je i njega u Osijeku. Zar će mu okrenuti leđa sada kad ga zove? Možda je to njegova zadnja prilika za vječni mir i sreću? Shvatio je da su sve materijalne stvari prolazne. Što može izgubiti ako se odazove Isusu? Bez Isusa nema života, mira i prave sreće. Osjećao je da Bog želi ući u njegov život. Zar će biti toliko sebičan i ići putem većine, putem svijeta? Bog ga ne prisiljava. Nježno ga zove, vrlo ga cijeni i ljubi. Izbor je njegov. On odlučuje. Odlučio je da neće raditi protiv uvjerenja svoje savjesti, svoga Spasitelja Isusa Krista i Svetoga Duha. Bilo bi previše rizično odgoditi odluku za Isusa za neko kasnije vrijeme koje možda nikada neće doći.

Zatim je Anto dobio čudesan san u kojem mu se prikazao Isus. Trebao je nešto vremena da shvati da je to bio samo san. Od tada je Anto predao svoj život Isusu i trudio se živjeti prema nauku Svetog pisma. Počeo je svetkovati subotu u skladu sa četvrtom Božjom zapovijedi i vjerovati u Isusov skori dolazak. Cijeli se njegov život promijenio pod

utjecajem Svetoga Duha. Počeo je živjeti zdravije i odrekao se upotrebe mesa u svojoj prehrani. Nije više želio ići u kafiće i diskoteke jer onamo ne bi mogao povesti sa sobom svog prijatelja Isusa. Postao je kršćanin, adventist sedmog dana i biblijskim krštenjem ušao u savez s Bogom. Bogu je obećao da će živjeti prema Njegovoj Riječi i da će držati Njegove zapovijedi. Bog je Anti obećao da će biti s njim i pomagati mu da to obećanje koje je dao Bogu i ispuni.

Za mene je to bila velika radost jer nisam više bio „crna ovca“ u obitelji. Sada se otac ljutio jer su mu već dva sina otišla u drugu crkvu. Bilo ga je sram pred mještanima zbog nas dvojice jer se bojavao da će oni misliti i govoriti kako su se njegovi sinovi pridružili nekakvoj sekti. Molili smo se za oca i trudili se riječima i djelima dokazati da je Isus ušao u naše živote i učinio nas novim i boljim osobama. S vremenom se pomirio s tim kad je vidio našu čvrstoću i odlučnost da živimo prema Svetom pismu.

Međutim, nije išlo sve glatko i bez problema. Odluka da živimo prema nauku Svetog pisma i da svetkujemo subotu u skladu s četvrtom Božjom zapovijedi koštala nas je puno žrtava i odricanja. Bili smo izloženi nerazumijevanju drugih studenata. Često su nas zvali da idemo s njima u diskoteke ili na razne zabave. Objašnjavali smo im da se tamo ne osjećamo dobro jer to nije na slavu Bogu niti nam koristi za izgradnju naših karaktera. Osim toga, nismo ih podržavali u njihovim bezbožnim razgovorima koji su često bili nemoralni i bezvrijedni. Zbog svega toga su nas izbjegavali. Također su se i pri traženju posla na studentskom servisu pojavljivale teškoće zbog naše odluke da ne radimo subotom. Iz tog razloga često nismo dobili posao.

Sjećam se da smo jednom dobili ponudu za rad u skladištu –

utovar i istovar robe u tvornici Žito u Osijeku. Posao je bio dobro plaćen ali smo morali posao odbiti jer nismo htjeli kršiti četvrtu Božju zapovijed koja zahtijeva svetkovanje subote. Vjernost Bogu bila nam je važnija od novca. Ipak smo uvijek, usprkos svemu, dobivali posao i zaradili dovoljno za preživljavanje. Ujedno smo stekli iskustvo i naučili da Bog skrbi za one koji su mu vjerni.

U proljeće 1994. godine došao sam živjeti k Anti u Osijek te sam se tamo upisao na višu elektrotehničku školu a kasnije i završio svoje školovanje. Bili smo podstanari i uzdržavali smo se s povremenim radom preko studentskog servisa. Bog nas je blagoslovio tako da smo uvijek imali dovoljno novca za svoje potrebe. To su bile godine lijepih iskustava s Bogom i sa studentima s kojima smo bili u kontaktu. Često smo imali priliku govoriti im o drugom Isusovom dolasku i o suboti te o drugim istinama iz Svetog pisma.

Kad sam završio višu školu počeo sam tražiti posao u svojoj struci. Međutim, uvijek sam želio biti u mogućnosti da propovijedam Evanđelje. Molio sam se u tom smjeru i Bog je uslišio moju molitvu. Počeo sam raditi kao misionar i evanđelist u Hrvatskoj a kasnije i u Bosni. Taj rad sada s veseljem radim već šestu godinu i u Sloveniji. U Sloveniji sam se oženio slovenkom i moja draga supruga mi je u tom radu velika podrška. Za mene nema veće radosti od dijeljenja radosne vijesti o Isusu s drugima.

11. VELIKI SUKOB

»Tada, obuzet gnjevom protiv žene, Zmaj ode da vodi rat protiv ostalih iz njezina potomstva, protiv onih koji vrše Božje zapovijedi i čuvaju Isusovo svjedočanstvo« (Otkrivenje 12,17).

Kad danas razmišljam o ratu i o doživljajima u njemu shvaćam da nam je Bog tada bio vrlo blizu i da nas je štitio, poučavao i otkrivao nam svoju ljubav i milost. U ratu sam spoznao da kršćanska vjera nije nekakva teorija o Bogu nego stvarno i živo iskustvo s jedinim i živim Bogom, čovjekovim Stvoriteljem i Spasiteljem. Mnogo toga, što prije obraćenja Bogu nisam razumio ili mi u životu prije toga nije bilo jasno, sada mi je jasnije a uvjeren sam da će mi biti potpuno jasno objašnjene kad uskoro dođe naš Spasitelj.

Proučavajući Bibliju našao sam u njoj opisan prvi rat. Iznenadio sam se kad sam otkrio da taj rat uopće nije bio na Zemlji nego na Nebu, gdje živi Bog i Njegovi anđeli. Taj rat vodio se davno i puno prije nego je stvorena Zemlja. Saznao sam da je Lucifer, najljepši i najmoćniji anđeo, započeo rat protiv Boga i Njegovih vjernih anđela. Lucifer je s lažima protiv Boga uspio prevariti trećinu anđela i povesti ih u rat protiv svoga Stvoritelja. Optužio je Boga da je tiranin i sebičan jer je stvorio anđele samo zato da mu služe a sam se ništa ne žrtvuje za njih. Još je tvrdio kako je Božji zakon nepravedan i da anđelima on nije potreban jer su oni sveta, bezgrešna bića. On se htio izjednačiti s Kristom u vlasti i moći i zato je iz zavisti prema Kristu započeo rat na Nebu. Budući da je izgubio u ratu protiv Boga, bio je, zajedno sa svojim anđelima, protjeran na naš planet, koji tada još nije

bio u potpunosti oblikovan niti nastanjen. Poslije stvaranja Adama i Eve uspio ih je prevarom navesti na grijeh i preoteti im vlast nad Zemljom. Međutim, svojim bezgrešnim životom i svojom otkupljujućom smrću, Isus je ponovno vratio Zemlju u vlasništvo čovjeku. Od tada Sotona, poraženi neprijatelj Boga i čovjeka, izaziva sukobe i ratove među ljudima sa željom da uništi Božji plan da spasi što više ljudi. Kad sam to saznao, postalo mi je jasno zašto je toliko zla, ratova i patnji na tom svijetu i tko je pokrenuo i ovaj zadnji rat u kojem smo sudjelovali. Iza svih ratova stoji Sotona, ubojica ljudi od početka svijeta. Svi ratovi u povijesti samo oslikavaju i govore o jednom većem i značajnijem ratu odnosno sukobu koji traje još od Raja a vodi se za čovjekovo vječno spasenje. Taj sukob, koji je prije svega duhovne prirode, vodi se između Krista i Sotone. Krist se bori da Ga što više ljudi prihvati za svoga Spasitelja i vjerom u Njega i poslušnošću Božjim zapovijedima dobije vječni život. Sotona se trudi uništiti taj plan i što više ljudi odvojiti od Isusa i spasenja.

Još uvijek traje veliki sukob između Krista i Sotone ali će se uskoro završiti kad pobjednik Krist bude ponovno došao i svoje vjerne uzeo k sebi u Nebo. Doklegod nismo svjesni da traje taj sukob, ne možemo pravilno razumjeti niti povijest niti smisao čovjekovog života na zemlji. Sve to možemo saznati iz Svetog pisma koje opisuje taj veliki sukob i pobjedu našega Spasitelja Isusa Krista. To je posebno jasno opisano u posljednjoj knjizi Svetoga pisma koja se zove Otkrivenje. Povijest kršćanstva i opis velikog sukoba između Krista i Sotone u kršćanstvu posebno su dobro opisani u knjizi pod naslovom *Veliki sukob između Krista i Sotone* koju je napisala Ellen G. White. Ta knjiga mi je puno pomogla i

još uvijek mi pomaže da pravilno razumijem svijet oko sebe i događaje u njemu te da se pripremim za nevolje i poteškoće koje će uskoro nastati. Volio bih da je svaki čovjek pročita s molitvom i iskrenom željom da bude spreman za ono što dolazi na zemlju.

Navodim tri citata iz te knjige:

»Krist je u Jeruzalemu vidio simbol svijeta, okorjelog u nevjerstvu i pobuni, koji žuri ususret odmazdi u Božjim sudovima. Bijeda palog ljudskog roda, pritiskujući Njegovu dušu, otela Mu je s usana ovaj krajnje bolan uzvik. Gledao je povijest grijeha odzrcaljenu u ljudskoj bijedi, suzama i krvi. Njegovo je srce bilo dirnuto beskrajnom sućuti prema onima koji su na Zemlji trpjeli i patili. Želio ih je sve izbaviti. Ali ni Njegova ruka neće moći preokrenuti plimu ljudske patnje; malo će ih potražiti svoj jedini Izvor pomoći. Bio se sam ponudio na smrt da bi im donio spasenje nadohvat ruke, no malo ih je došlo k njemu da bi imali život. Veličanstvo Neba u suzama! Sin vječnoga Boga uznemiren u duhu, skrhan tjeskobom! Ovaj prizor ispunio je cijelo Nebo čuđenjem. On nam otkriva krajnju grešnost grijeha; pokazuje kako je teško, čak i za beskonačnu Silu, spasiti krivca od posljedica kršenja Božjeg zakona. Isus je, gledajući sve do posljednjeg naraštaja, vidio svijet uvučen u obmanu sličnu onoj što je prouzročila uništenje Jeruzalema. Veliki grijeh Židova bio je u tome što su odbacili Krista; veliki grijeh kršćanskoga svijeta bit će njegovo odbacivanje Božjeg zakona, temelja Njegove vladavine na Nebu i na Zemlji. Gospodnji će propisi biti prezreni i proglašeni ništavnima. Milijuni u ropstvu grijeha, Sotonini robovi, osuđeni da podnesu drugu smrt, neće htjeti slušati riječ istine u dan svoga pohođenja. Strahovita sljepoća! Nepojmljiva

zaludnost!« /22/

»Subota će biti veliki ispit vjernosti, jer je ta točka istine posebno izložena napadima. Kad za ljude dođe posljednji ispit, onda će biti povučena granična crta između onih koji služe Bogu i onih koji Mu ne služe. Dok će svetkovanje lažne subote sukladno državnim zakonima, suprotno četvrtoj zapovijedi, biti priznanje vjernosti sili koja se protivi Bogu, svetkovanje prave subote i poslušnosti Božjem zakonu dokaz je vjernosti Stvoritelju. Dok će jedni primanjem znaka pokornosti zemaljskim vlastima primiti žig Zvijeri, drugi će izborom znaka vjernosti božanskom autoritetu primiti Božji pečat.« /605/

Posebno je ohrabrujuće njeno zadnje poglavlje u kojem je opisana nova Zemlja bez grijeha i grešnika na njoj. Navodim njen zadnji odlomak:

»I kako odmiču, godine vječnosti donosit će sve bogatija i slavnija otkrivenja o Bogu i Kristu. Kako napreduje znanje, tako će rasti ljubav, štovanje i sreća. Što ljudi više nauče o Bogu, to će biti veće njihovo divljenje prema Njegovom karakteru. Kako Isus pred njima otkriva bogastvo otkupljenja i zadivljujuća dostignuća u velikom sukobu sa Sotonom, srca otkupljenih plamte snažnijim predanjem i s još većim ushitom diraju strune zlatnih harfi, a tisuće se tisuća i nebrojeno mnogo glasova udružuje i prerasta u silan zbor hvale.

„I čuh sva stvorenja na nebu, na zemlji, pod zemljom i na moru sa svim bićima što se u njima nalaze gdje govore: „Onomu koji sjedi na prijestolju, i Janjetu: hvala, čast, slava

i vlast u vijekove vjekova““ . (Otkrivenje 5,13)
Veliki je sukob završen. Grijeha i grešnika više nema. Cijeli je svemir čist. Bilo neizmjerena svemira kuca istim otkucajem sklada i radosti. Od Njega koji je sve stvorio teče život, svjetlost i radost kroz prostranstva beskrajnog svemira. Od najmanjeg atoma do najvećeg svijeta, sve – živo i neživo, u svojoj nepomućenoj ljepoti i savršenoj radosti objavljuje da je Bog ljubav.“ /678/

Dragi čitatelju!

Kako ćeš odgovoriti na toliku ljubav i milost koju ti je Bog iskazao? Zar ćeš prezreti i odbaciti Njegovu ponudu i čast koju ti ukazuje da živiš vječno s Njim i njegovim Sinom, sa svima spašenima i s anđelima u radosti i veselju Neba? Zar nećeš prihvatiti Isusa za svoga Spasitelja? Zar se nećeš odlučiti na to da svoj život uskladiš s naukom Biblije i da živiš po Božjoj volji a ne po svojoj ili volji drugih?

Božja milost omogućuje ti da i ti budeš dio grupe spašenih koji će s radošću dočekati Isusa a koja je opisana riječima Biblije: „Na tome se temelji postojanost svetih koji čuvaju Božje zapovijedi i vjeru u Isusa.“ (Otkrivenje 14,12)

Neka ti dragi Bog pomogne da se pravilno odlučiš i budeš i ti među njima!

Za sve informacije ili kontakt pišite mi na: ivoandelic7@gmail.com ili pozovite na: 0038670682373, preko Viber-a ili WhatsApp-a.

